ఇంగ్లీషాష్టక వ్యాకరణము

S/no 736

Acc no 6877

[illegible] ప్రయోగము

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః.

ఋగ్వేదాహ్నికప్రయోగము.

ఇది,

శ్రీ బృందావనపట్టణనివాసులైన,

చల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్రుఁడగు

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

సప్రయోగసహితముగా వ్రాయఁబడి,

బ్ర|| వంపటి అమ్మన్న శాస్త్రిగారిచేఁ బరిష్కరింపఁబడి,

స్వకీయ

శ్రీ ఆర్యానందముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

మచిలీపట్టణము.

మొదటికూర్పు - 500 - ప్రతులు.

దీనివెల 0—8—0

1917.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీగురుభ్యోన్నమః.

ఋ గ్వే దా బ్ది క ప్ర యో గ ము.

శ్లో॥ అభీప్సితార్థ సిద్ధ్యర్థం పూజితోయస్సురైరపి।
సర్వవిఘ్నఛి దేతస్మైగణాధి పతయేనమః॥

...ద్విరాచమ్య॥ పవిత్రంతేనకుశో బ్రహ్మాత్రిష్టుప్ । పవిత్రధారణేవినియోగః। ఓంపవిత్రంతేవితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషివిశ్వతః । అతప్తతనూర్నతదామో అశ్నుతే శృతాసఇద్వహం తస్తత్సమాశత॥ (౭-౩-౮) ఇతిపవిత్రంధృత్వా॥ గయేఁనుం గయేయం గయేయమ్॥ శ్లో॥ దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్యఏవచ। నమస్స్వధాయై స్వాహాయైనిత్యమేవనమోనమః॥ ఈశానః పితృరూపేణ మహాదేవోమహేశ్వరః । ప్రీయతాంభగవానీశః పరమాత్మాసదాశివః॥ పృథివ్యాఇతిసంకల్ప్య॥ ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ॥ ప్రాచీనావీతీ॥ అస్మత్పితుః (మాతుః) ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే। ఆదావేహేంద్రియాది కర్తృభోక్తృగృహాభూభాండ ఆత్మద్రవ్య స్థల శుద్ధ్యర్థం కలశార్చనపురస్సరం ప్రాయశ్చిత్తసూక్త మంత్రపఠనం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇదంతే పాత్రం సనవిత్తమింద్ర పిబాసోమమేనాశత క్రతో । పూర్ణఆహావోమదిరస్య మధ్వోయం విశ్వఇదభిహర్యంతదేవాః॥ (౮-౬-౧౩) ఆకలశేషుధావతి పవిత్రేపరిషిచ్యతే । ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే॥(౬-౮-౭) * ఇమంమేగంగేయమునే సరస్వతిశుతుద్రిస్తోమంస

* ఇమంమే గంగేత్యస్య మంత్రస్య సింధుద్వీపఋషిః । సర్వానద్యోదేవతాత్రిష్టుప్ ఛందః । గంగాద్యావాహనే వినియోగః॥

చత్తాపస్తుష్ణాయ ।ఽసిక్తామయముద్వ్రధే పితస్తయార్జీకీయేశృణ్వనుహవ్యాస్తుషో మయః॥ (౫-౩-౬) ఇత్యుదకం తామ్రపాత్రేణనిక్షిప్య ॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీం సర్వ భూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ (౪-౪-౩౪) పరిశిష్టం ఇతిగంధం నిక్షిప్య॥ శ్లో॥ యవోఽసిధాన్యరాజో వా వారుణో మధుసంయుతః । నిర్ణోదస్సర్వ పాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతమ్ ॥ ఇతియవాన్ నిక్షిప్య ॥ ప్రాచీనా వీతీ॥ తిలోఽసిసోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః ప్రత్నవద్భిః ప్రత్తస్స్వధయా పితౄనిమాన్లోకాన్ప్రీణయాహి నస్స్వధానమః ॥ ఇతితిలాన్ నిక్షిప్య॥ సవ్యం ॥ శరాసః కుశరాసో దర్భాసస్సైర్యా ఉత । మౌంజా అదృష్టా వైరిణాస్సర్వే సాకం న్యలిప్సత (౨-౫-౧౪) ఇతికూర్చం నిక్షిప్య॥ సహిరత్నాని దాశుషే సువాతి సవితా భగః । తం భాగం చిత్రమీమహే ॥ (౪-౪-౨౫) ఇతి హిరణ్యం నిక్షిప్య ॥ యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః । బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో ముంచంత్వంహసః ॥ (౮-౫-౯) ఇతిఫలం నిక్షిప్య ॥ న తం షళ్ళామృచః కల్మలబర్హిషో వామదేవ్యో వాంహోముగ్వా దేవముపరిష్టాద్బార్హతమంత్యా త్రిష్టుప్ । ప్రాయశ్చిత్తసూక్తమంత్రపఠనే వినియోగః ॥ ఓం న తమంహో న దురితం దేవాసో అష్ట మర్త్యం సజోషసో యమర్యమా । మిత్రో నయంతి వరుణో అతి ద్విషః । తద్ధి వయం వృణీమహే వరుణ మిత్రార్యమన్ । యేనానిరంహసో యూయం పాథ నేథా చ మర్త్యమతి ద్విషః ॥ తే నూనం నో యమూతయే వరుణో మిత్రో అర్యమా । నయిష్ఠా ఉ నో నేషణి పర్షిష్ఠా ఉ నః పర్షణ్యతి ద్విషః ॥ యూయం విశ్వం పరి పాథ వరుణో మిత్రో అర్యమా । యు

ష్మాకంశర్మణిప్రియేస్యామసుప్రణీతయోఽతిద్విషః ॥ ఆదిత్యాసో అదితిస్రి
ధో వరుణో మిత్రో అర్యమా । ఉగ్రంమరుద్భిరుద్రంహువే మేంద్రమగ్నిం
స్వస్తయేఽతిద్విషః ॥ నేతారఊషుణస్తిరో వరుణో మిత్రో అర్యమా । అతి
విశ్వానిదురితా రాజానశ్చర్షణీనామతిద్విషః ॥ శునమస్మభ్యమూతయే
వరుణో మిత్రో అర్యమా । శర్మయచ్ఛంతుసప్రథ ఆదిత్యాసో యదీమహే
అతిద్విషః ॥ యథాహత్యద్వసవోగౌర్యం చిత్పదిషితామముంచతాయ
జత్రాః । ఏవోష్వస్మన్ముంచతావ్యంహః ప్రతార్యగ్నే ప్రతరన్నఆ
యుః ॥ (౮-౭-౧౩) శారీరపట్కస్య ఆత్మాఋషిః । సద్యోదేవతా ప్రకృ
తిపురుషంఛందః । మమశరీరశుద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః । శారీరమంతఃకరణో
పఘాతంవాజిశ్చవిష్ణుర్భగవానశేషః । శమన్నయేత్వాక్షుమమేహాశ్మపా
పాదనాంతేహృదిసన్నివిష్టే ॥ అంతశ్శుద్ధింబహిశ్శుద్ధిం శుద్ధోధర్మనుయో
చ్యతాం । సకరేత్వమతేతస్మిం శ్శుచిరేవాస్మిసర్వదా ॥ బాహ్యాప
ఘాతాననషో బౌద్ధాంశ్చభగవానజః । శమన్నయేస్త్వనంతాత్మా విష్ణు
శ్చేతసిసంస్థితః ॥ శారీరంమేహృషీకేశ పుండరీకాక్షమానసం । పాపంప్ర
శమయాద్యత్వం వాక్కృతంమమమాధవ ॥ యద్యప్యుపహతఃపాపై ర్వ్యాధి
వాత్యంతదుష్కృతైః । తథాపిసంస్మరేద్విష్ణుం సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే ॥
అపవిత్రఃపవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా । యస్మరేత్పుండరీకాక్షం
సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః ॥ అథ మార్జనమ్ ॥ శుచీవోహవ్యామరుతశ్శు
చీనాంశుచింహినోమ్యధ్వరంశుచిభ్యః । ఋతేనసత్యమృతసాప ఆయ
చ్ఛుచిజన్మానశ్శుచయః పావకాః ॥ (౫-౮-౨౮) అగ్నిశ్శుచివ్రతతమ
శ్శుచిర్విప్రశ్శుచిఃకవిః । శుచీరోచతఆహుతః ॥ (౬-౩-౮౦) ఉదగ్నేశు
చయస్తవశుక్రాభ్రాజంతఈరతే । తవజ్యోతీంష్యర్చయః ॥ (౬-౩-౩౯)

ఏతోన్వింద్రం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా । శుద్ధై రుక్థై ర్వావృ
ధ్వాంసం శుద్ధ ఆశీర్వాన్మమత్తు ॥ ఇంద్ర శుద్ధో న ఆగహి శుద్ధశ్శుద్ధాభి
రూతిభిః । శుద్ధో రయిం నిధారయ శుద్ధో మమద్ధి సోమ్యః ॥ ఇంద్రః శు
ద్ధో హి నో రయిం శుద్ధో రత్నాని దాశుషే । శుద్ధో వృత్రాణి జిఘ్నసే శు
ద్ధో వాజం సిషాససి ॥ (౬-౬-౩౧) అథ బ్రాహ్మణమార్జనం ॥ బ్రాహ్మణే
ష్వమృతం హితం । యేన దేవాః పవిత్రేణాత్మానం పునతే సదా । తేన సహ
స్రధారేణ పావమాన్యః పునంతు మాం ॥ ప్రాజాపత్యం పవిత్రం శతోద్యా
మం హిరణ్మయం । తేన బ్రహ్మవిదో వయం పూతం బ్రహ్మ పునీమహే ॥
ఇంద్రస్సునీతీ సహ మా పునాతు సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్సమీచ్యా । యమో
రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా జాతవేదా మోర్జయంత్యా పునాతు ॥
(౭-౨-౧౮) అనంతరం పరిశిష్టం ॥ గృహాణి సర్వాణి స్థలాని శుచీని భవంతు ॥
సర్వే పాకాః శుచయో భవంతు ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ సతిలజలహిరణ్యదర్భా
క్షతాన్ గృహీత్వా ॥ బ్రాహ్మణానాం త్రిః ప్రదక్షిణం ॥ శ్లో ॥ సమస్తసంపత్స
మవాప్తిహేతవస్సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః । అపారసంసారసము
ద్రసేతవః పునంతు మాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ ఆపద్ఘనధ్వాంతసహ
స్రభానవస్సమీహితార్థార్పణకామధేనవః । సమస్తతీర్థాంబుపవిత్రమూ
ర్తయో రక్షంతు మాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ ఆధివ్యాధిహరం నృ
ణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనం । శ్రీపుష్టికీర్తిదం వందే విప్రశ్రీపాదపం
కజం ॥ విప్రాఘ్రిదర్శనాత్సద్యః క్షీయంతే పాపరాశయః । వందనాన్మం
గళావాప్తి రర్చనాదచ్యుతం పదం ॥ అశేషే హే పరిషత్ మదీయాం విజ్ఞాప
నామవధార్య ॥ మయా సమర్పితా మిమాం పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షి
ణామివ స్వీకృత్య ॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయ చ ।

జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిందాయనమోనమః ॥ యావతీర్వైదేవతాస్తా స్సర్వా వేదవిదిబ్రాహ్మణేవసంతి తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యోదివే దివేనమస్కుర్యాన్నాశ్లీలంకీర్తయేదేతాఏవదేవతాః ప్రీణాతి ॥ యజుర్వేదం ॥ ధ్యానమస్కారాకృత్వా ॥ పూర్వోక్తఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధంకర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వామమ అధికార సంపద స్త్వితి భవంతో బ్రువంతు అధికారసంపదస్తు ॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోఽస్తు ॥ సవ్యం ॥ పాకాదీనాంపవిత్రతాస్తు । ఇతిభవంతో బ్రువంతు పాకాదీనాంపవిత్రతాస్తు ॥ ఏవంగుణ......తిథౌ ॥ ప్రా ॥ అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే ॥ అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం......శర్మణాం......గోత్రాణాం......వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాందేవానాంచ । అన్నేనహవిషాపార్వణవిధానేన (ప్రా) అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం యుష్మదనుజ్ఞయా అన్నాదిద్రవ్యేణసద్యైవం॥ అద్య (సవ్యం) కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ హస్తోదకందత్వా ॥ పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వాభవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః । అస్తుకరణీయః॥ (ప్రా) అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం శర్మణాం గోత్రాణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం స్థానేఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వాభవద్భిః క్షణఃప్రసాదః కరణీయః। అస్తుకరణీయః। అక్రోధనైశ్శౌచపరైస్సతతం బ్రహ్మచారిభిః భవితవ్యం భవద్భిశ్చమయాచ శ్రాద్ధకర్మణి॥శ్రాద్ధకర్మ (సవ్యం) కరిష్యే॥ కురుష్వ గృహపూర్వాంగణే గోమయేనమండలం । దేవస్థానేచతురశ్రం పితృస్థానేవర్తులం కృత్వా । పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాం పాద్యస్థానే ఇదమిదమాసనం। దైవేక్షణః క్రియతాం। అర్చిత

ప్రార్చిత । అమీగంధాః పుష్పాద్యాఇమే అక్షతాః। అమీకుశాః। సకలా
రాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥ (పా)) పితృపితామహ ప్రపితామహానాం పాద్య
స్థానే ఇదమిదమాసనం। శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం। అర్చిత ప్రార్చిత। అమీ
గంధాఃపుష్పాద్యాఇమేతిలాః అమీకుశాః। సకలారాధనైః స్స్వర్చితమస్తు।
(సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకా విశ్వేదేవాః స్వాగతంసుస్వాగతం।విశ్వే
దేవాః ఇదంవః పాద్యం।సుపాద్యం। పవిత్రంవిసృజ్య। శంనోదేవీసింధుద్వీప
ఆపోగాయత్రీ । మండలోపరిపాదప్రక్షాళనే వినియోగః॥ ఓంశంనోదేవీ
రభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ (౭-౬-౫) చర
ణం పవిత్రం వితతం పురాణం యేనపూతస్తరతి దుష్కృతాని। తేన
పవిత్రేణ శుద్ధేనపూతా అతిపాప్మానమరాతింతరేమ॥ యజుర్వేదంనారా
యణః॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ। జగద్ధితా
యకృష్ణాయ గోవిందాయనమోనమః॥ పృథివ్యాం యానితీర్థానితాని
తీర్థానిసాగరే। సాగరేసర్వతీర్థాని పదేవిప్రస్యదక్షిణే॥ పవిత్రంధృత్వా॥
యదీచ్ఛసిమహారాజ సర్వతీర్థావగాహనం। విప్రపాదవినిర్ముక్తంతో
యం శిరసిధారయ॥ (పా)) అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహాః। స్వాగ
తం। సుస్వాగతం। పితృపితామహప్రపితామహాః। ఇదంవఃపాద్యం। సుపా
ద్యం। పవిత్రం విసృజ్య ప్రక్షాళనాదికం పూర్వవత్। పవిత్రంత్యజేత్
(సవ్యం) కర్తాపాదౌప్రక్షాళ్య। ఆచమ్య పవిత్రవంతః పరివాచమాసతే
పితైషాం ప్రత్నో అభిరక్షతి వ్రతం। మహస్సముద్రం వరుణస్తిరోదధే
ధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్వారభం॥ (౭-౨-౨౯) ఇతిపవిత్రం ధారయేత్॥
వాయుధారణం కృత్వా॥ ఓం ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్త + + తిథౌ॥
(పా)) అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాక్షయాన్న శ్రాద్ధే భవదను
జ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ। (సవ్యం) కరిష్యే॥ కురుష్వ॥(పా)) అప

హతా అసురారక్షాంసి పిశాచా యేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాంగతంమనః ॥ తిలాన్ వికిరేత్ । (సవ్యం) ఉదీరతామవరఉత్పరాసఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః।అసుంయ ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పితరోహవేషు॥ (౭-౬-౧౭) ఇతిజపేత్ ॥ మండలం కృత్వా। ఓంభూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యంభర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ (3-౪-౧౦) ఇతిపాకప్రోక్షణం। విశ్వేదేవస్థానే గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య । చతురశ్రమండలంకృత్వా । ఓంభూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవి + + యాత్ ॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా । యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతఃకాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు। శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు॥ శ్రాద్ధకాలేగయాం ధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవంజనార్దనం।వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ ప్రవర్తయ॥ పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం ఇదమిదమాసనం। సుఖాసనం। విశ్వేదేవార్థే వేక్షణః క్రియతాం।ఓం తథా । ప్రాప్నువంతుభవంతః । ప్రాప్నువామ। పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ భవత్సుభవత్సుచఆ వాహయిష్యే॥ఆవాహయ॥ విశ్వేదేవాస ఆగత శృణుతామ ఇమంహవం। ఏదం బర్హిర్నిషీదత॥ (౪-౮-౧౫) ఇత్యావాహ్య ॥ విశ్వేదేవాశ్శృణుతేమం హవంమేయే అంతరిక్షేయ ఉపద్యవిష్ఠ। యేఅగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రాఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషిమాదయధ్వం॥ (౪-౮-౧౬) ఇతిజపిత్వా॥ ఆగచ్ఛంతు మహాభాగావిశ్వేదేవా మహాబలాః। యేఅత్రవిహితా శ్రాద్ధేసావధానా భవం

తుతే॥ ఇత్యుపస్థాయ॥ సావధానాస్స్మ॥ అర్ఘ్యపాత్రే ఆసాద్యప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్య। ఉత్తానేపాత్రేకృత్య। యవాన్వికీర్య। ఉదకమాపూర్య। శంనోదేవీ రితిసకృదభిమంత్ర్య। శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయో రభిస్రవంతునః॥ (౭-౬-౫) యవోసిధాన్యరాజోవా వారుణో మధుసం యుతః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రంఋషిభిస్స్మృతం। ద్వేః। అర్ఘ్యపా త్రయోః। అర్చతపార్చత। అమీగంధాః। పుష్పార్థాఇమే అక్షతాః। అమీకుశాః। ఇమానితులసీదర్భపత్ర తృణానిచ। కూర్చోదకేనైవ అష్టార్ఘ్యైః స్సంపూర్ణార్చనమస్తు।దేవపాత్రేసంపనే। సుసంపన్నే।పాత్రో పరి దర్భాన్ బ్రాహ్మణాయదద్యాత్।అధోదర్భాన్ స్వయంగృహీత్వా। స్వాహార్ఘ్యాః స్వాహార్ఘ్యాః స్వాహార్ఘ్యాః। సంత్వర్ఘ్యాః। హస్తోదకం దత్వా। హస్తోదకం గృహీత్వా। పురూరవసంజ్ఞకా విశ్వేదేవాఇదంవో అర్ఘ్యం స్వాహానమః। అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం। హస్తోదకందత్వా హస్తోదకంగృహీత్వా। ఆర్ద్రవసంజ్ఞకా విశ్వేదేవా ఇదంవోఅర్ఘ్యం స్వాహానమః। అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం॥ యాదివ్యాఆపః పయసా సంబభూవుర్యాఅంతరిక్ష్య ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శివాశ్శం స్యోనాభవంతు॥ ఇత్యభిమంత్ర్య॥ విశ్వేదేవేభ్యః పాత్రే స్థానేస్థః। సుస్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ అర్చనం॥ అర్చతప్రార్చతప్రియ మేధాసోఅర్చత। అర్చంతు పుత్రకాఉతపురన్నధృష్ణ్వర్చత॥(౬-౫-౬) గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీం సర్వభూ తానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియం॥ (౮-౮-౩౮) పరిశిష్టం॥ పురూర వార్ద్రవసంజ్ఞకా విశ్వేదేవాః యథాభాగశః అమీవోగంధాః। సుగం ధాః॥ ఆయనేతే పరాయణే దూర్వారోహంతుపుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ

పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహాఇమే॥ (౮-౭-30) పుష్పార్థాఇమే అక్షతాః॥ సుపుష్పాణి॥ ఉదకద్రవ్యైస్సైవసాంకల్పికోధూపః। సుధూపః।
ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోపఘ్నం నిరృతిం మమ। పశూగ్ంశ్చమహ్యావహ జీవనంచ దిశోదిశ। యజుర్వేదంనారాయణం। జ్వాలాభేదేనదేవపూజాస్థితంవోజ్యోతిః। సుజ్యోతిః। యువాసువాసాః పరివీత ఆగాత్సఉశ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తంధీరాసః కవయఉన్నయంతిస్వాధ్యో3మనసాదేవయంతః॥ (3-౧-3) అంతః ప్రావరణార్థం ఇదంవస్త్రం। ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థం అలంకరణార్థం సాక్షతాఇమేకుశాః॥ అర్చనం సంపూర్ణం॥ సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। అస్తుసంకల్పసిద్ధిః॥ యుష్మదనుజ్ఞయా పిత్రాద్యర్చనం కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ (పాత్రి) అస్మత్పితృపితామహప్రపితామహానాం। ఇదమిదమాసనం॥ సుఖాసనం। అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం। ఓం తథా। ప్రాప్నువంతుభవంతః। ప్రాప్నవామ। అస్మత్పితృ పితామహ ప్రపితామహాన్ శర్మణః గోత్రాన్ వసురుద్రాదిత్యరూపాన్। భవత్సుచ భవత్సుచ భవత్సుచ ఆవాహయిష్యే। ఆవాహయ॥ ఉశంతస్త్వానిధీమహ్యుశంతస్సమిధీమహి। ఉశన్నుశత ఆవహపితౄన్ హవిషే అత్తవే॥ (౭-౬-౨౨) ఇత్యావాహ్య॥ ఆయంతునః పితరస్సోమ్యాసోగ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయానైః। అస్మిన్ యజ్ఞేస్వధయామదంత్వధిబ్రువంతుతేవంత్వస్మాన్॥ ఇత్యుపస్థాయ॥ సావధానాభవంతుతే। సావధానాస్స్మః॥ అర్ఘ్యపాత్రాణ్యాసాద్య। ప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్య। ఉత్తానానిప్రోక్ష్య। తిలాన్వికీర్య। ఉదకమాపూర్య। శంనోదేవీరితిసకృదభిమంత్ర్య। ఓంశంనో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ (౭-౬-౧)తి

లోనిసోమదేవత్యోగోనవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిఃప్రత్తస్స్వధయాపితౄని మాంల్లోకాన్ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥త్రిః॥ అర్ఘ్యపాత్రేషు। అర్చత పార్చత। అమీగంధాః। పుష్పార్థాఇమేతిలాః। అమీకుశాః। ఇమాని భృంగరాజదర్భపత్రతృణానిచ। కూర్చోదకేనైవ అష్టార్ఘ్యైస్సంపూర్ణా ర్చనమస్తు। పితృపాత్రం సంపన్నం। పితామహపాత్రం సంపన్నం। ప్రపితామహ పాత్రం సంపన్నం। స్వధార్ఘ్యాస్స్వధార్ఘ్యా స్స్వధార్ఘ్యాః। సంత్వర్ఘ్యాః। హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। అస్మత్పితరిదంతేఽర్ఘ్యం స్వధానమః। అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం। హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। పితామహ ఇదంతేఽర్ఘ్యంస్వధానమః। అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం। హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। ప్రపితామహఇదంతేఽర్ఘ్యం స్వధానమః। అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం॥ యాదివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుర్యా అంతరిక్ష్యా ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శివాశ్శం స్యోనాభవంతు॥ పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః। పాత్రాణి స్థానానిస్థ। సుస్థానమసి। తతశ్శుద్ధోదకం। సంస్రవాన్ సమవనీయతాభిరద్భిః పుత్రకామోనస్యేనముఖమనక్తి। అర్చనం। అర్చతప్రార్చత ప్రియమేధాసోఅర్చత। అర్చంతు పుత్రికా ఉతపురన్నధృష్ణ్వర్చత॥ (౬-౫-౬) గంధద్వారాందురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియం॥ పరిశిష్టం॥ పితృపితామహ ప్రపితామహాః। యథాభాగశః। అమీవోగంధాః। సుగంధాః। ఆయనేతేపరాయణే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చపుండరీకాణి సముద్రస్యగృహాఇమే॥ ౮-౭-౩౦॥ పుష్పార్థాఇమేతిలాః। సుపుష్పాణి। ఉదక

ద్రవ్యేణైవ సాంకల్పికో వో ధూపః । సుధూపః । ఉద్ధర్షస్వ జాతవేదో
పఘ్నన్నిరృతిం మమ। పశూగ్ శ్చ మహ్యమావహ జీవనం చ దిశో దిశ॥
జ్వాలాభేదేన దక్షిణ స్థితం వో జ్యోతిః । సుజ్యోతిః । యువా సువాసాః పరి
వీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి
స్వాధ్యో౩ మనసా దేవయంతః (౩-౧-౩) అంతః ప్రావరణార్థం ఇదం వస్త్రం।
ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థం అలంకరణార్థం । సాక్షతా ఇమే కుశాః । సుకు
శాః। అర్చనం సంపూర్ణం। సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు । అస్తు
సంకల్పసిద్ధిః (సవ్యం) యుష్మదనుజ్ఞయా । మండలపాత్రాసాదనాదికం
(సవ్యం) కరిష్యే । కురుష్వ ॥ ప్రా ॥ దర్భైస్తిలైర్వైదిక భస్మనా పరి
స్తీర్య (సవ్యం) దర్భైరక్షతైర్వైదికభస్మనా చ। పాత్రాసాదనం ॥ ప్రా॥
పిశంగభృష్టిమంభృణం పిశాచిమింద్ర సమ్మృణ । సర్వం రక్షో నిబర్హ
య ॥ ౨-౧-౨౨ ॥ (సవ్యం) రక్షా ణో అగ్నే తవ రక్షణే భీరారక్షాణస్సు
మఖ ప్రీణానః। ప్రతిష్ఫుర విరుజ వీడ్వంహో జహి రక్షో మహి చిద్వావృధా
నం॥ (౩-౮-౨౨) బృహాత్సామ క్షత్రభృద్వృద్ధవృష్ణియం త్రిష్టుభౌజ
శ్శుభితముగ్రవీరం। ఇంద్రస్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ ర
క్ష (౮-౮ లో పరిశిష్టం) యథా చక్రాయుధం విష్ణోః త్రైలోక్యం పరిరక్షతు।
భస్మనా మండలం దద్యాత్ భూతేభ్యః పరిరక్షతు॥ సర్వేషాం పాపదృష్టీనాం
చక్షుర్బధ్నామి కేశవ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త......తిథౌ॥ ప్రా॥ అస్మత్పితుః
ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ఘృతాక్తమ
న్నం భవత్పాణావేవ పాణిహోమం (సవ్యం) కరిష్యే ॥ ప్రా ॥ పితృస్థా
నే । బ్రాహ్మణస్య హస్తోదకం దత్వా । దర్భాన్ పరిస్తీర్య । చత్వారిశృం
గా వామదేవో జాతవేదాగ్నిస్త్రిష్టుప్ । అగ్నిమూర్తిధ్యానే వినియోగః।

చత్వారిశృంగాత్రయోఅస్యపాదాద్వేశీర్షేసప్తహస్తాసోఅస్య । త్రిధాబద్ధోవృషభోరోరవీతి మహోదేవోమర్త్యాంఆవివేశ (౩-ళ-౧౦) అన్నమభిఘార్య ॥ అన్నంద్వేధావిభజ్య । భాగద్వయమభిఘార్య ॥ ఇదంసోమాయపితృమతే । ఇదమగ్నయేకవ్యవాహనాయ । సోమాయపితృమతే (సవ్యం) స్వధానమః ॥ ప్రా॥ సోమాయపితృమత ఇదంనమమ । అగ్నయేకవ్యవాహనాయ (సవ్యం) స్వధానమః ॥ ప్రా ॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయేదంనమమ ॥ తూష్ణీమ ప్రదక్షిణంపరిషిచ్య ॥ సవ్యం ॥ చతుస్సాగరపర్యంతం......అభివాదయే ॥ భోజనపాత్రేష్వభిఘార్య । హుతశేషమన్నం పితృపాత్రే స్వధేయమితి నిక్షిప్య ॥ ప్రా ॥ స్వధేయంస్వధేయం స్వధేయం । అస్తుస్వధా । పునరభిఘార్య । హస్తోదకందత్వా॥ సవ్యం ॥ విశ్వేదేవబ్రాహ్మణస్యచపాత్రే అభిఘార్య । హస్తోదకందత్వా॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త......తిథౌ ॥ ప్రా ॥ అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే । అన్నశుద్ధ్యర్థం ॥ ఆఘ్రాణదోష నిహరణార్థం । రాక్షసఘ్నాన్ వైష్ణవాన్ పావమాన్యాన్ పైతృకాన్ మహాజనైస్సహ అన్నసూక్తమంత్రపఠనం ॥సవ్యం॥ కరిష్యే॥ ఆశ్రావయిష్యే॥ ఆశ్రావయ । అన్నంగాయత్ర్యాప్రోక్ష్య । ఓం నమో బ్రహ్మణేనమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమఓషధీభ్యః।నమోవాచే నమోవాచస్పతయేనమోవిష్ణవేమహతేకరోమి ॥ ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ॥ అన్నాదికం పరివేష్య ॥ అన్నసూక్తం ॥ ఓం మూర్ధానందివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృత ఆజాతమగ్నిం । కవింసమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నాపాత్రం జనయంత దేవాః ॥ ౪-౭-౬ ॥ ఆమాసుపక్వమైరయ ఆసూర్యంరోహయోదివి।ఘర్మన్నసామంతపతాసువృక్తిభిర్జుష్టంగిర్వణసేబృ

హత్ ॥ ౬-౬-౧౩ ॥ ఉపహ్వయేసుదుఘాంధేనుమేతాంసుహస్తోగోధు
గుతదోహదేనాం । శ్రేష్ఠంసవంసవితాసావిషన్నో భీద్ధోఘర్మస్తదుషు
ప్రవోచం ॥ ౨-౩-౧౯ ॥ హింకృణ్వతీవసుపత్నీవసూనాం వత్సమి
చ్ఛంతీమనసాభ్యాగాత్ । దుహామశ్విభ్యాంపయో అఘ్న్యేయంసా
వర్ధతాం మహతేసౌభగాయ ॥ ౨-౩-౧౯ ॥ ఇంద్రశ్చిదృహ్యా యామక్రో
శా అభూవన్యజ్ఞాయశిక్షగృణతేసఖిభ్యః । దుర్మాయవోదురేవామర్త్యా
సోనిషంగిణోరిపవోహంత్వాసః ॥ ౩-౨-౩ ॥ వాశీమంత ఋష్టిమంతో
మనీషిణస్సుధన్వాన ఇషుమంతోనిషంగిణః । స్వశ్వాస్థసురథాఃపృశ్ని
మాతరస్స్వాయుధామరుతోయాథనాశుభం ॥ ౪-౩-౨౧ ॥ చతుష్క-
పర్దాయువతిస్సుపేశాఘృతప్రతీకావయునానివస్తే । తస్యాంసుపర్ణావృష
ణానిషేదతుర్యత్రదేవాదధిరేభాగధేయం ॥ ౮-౬-౧౬ ॥ ఏకస్సుపర్ణస్స
సముద్రమావివేశసఇదం విశ్వంభువనంవిచష్టే । తంపాకేనమనసాపశ్య
మంతితస్తంమాతారేఢిసఉరేఢిమాతరం ॥ ౮-౬-౧౬ ॥ సుపర్ణంవి
ప్రాః కవయోవచోభిరేకం సంతంబహుధాకల్పయంతి । ఛందాంసిచదధ
తో అధ్వరేషుగ్రహాన్ సోమస్యమిమతేద్వాదశ (౮-౬-౧౬) పితు
న్నస్తుతిర్గాయత్రంత్వాద్యానుష్టుప్ - గర్భాతృతీయాంత్వేపంచమ్యా
ద్యాశ్చతస్రోనుష్టుభో అంత్యాబృహతీహి - పితున్నుస్తోషంమహో
ధర్మాణంతవిషీం । యస్యత్రితోవ్యోజసావృత్రం విపర్వమర్దయత్ ॥
(౨-౭-౬) స్వాదోపితోమధోపితోవయంత్వావవృమహే (౨-౭-౬)
అస్మాకమవితాభవ । ఉపనఃపితవాచరశ్శివశ్శివాభిరూతిభిః । మయోభు

రద్విషేణ్యాస్సఖాసు శేవో అద్వయాః (౨-౫-[illegible]) తవత్యే పితరో రసారజాం
స్యస్థువిష్ఠితాః । ద్రివివాతా ఇవశ్రితాః (౨-౫-౬) తవత్యే పితరో దదత్తస్త
వస్యాదిష్ఠ తేపితరో । ప్రసాద్బ్నోరసానాంతుష్రిగ్రీవా ఇవేరతే (౨-౫-౬)
త్యేపితరో సుహానాం దేవానాం మనోహితం । అకారిచారుకేతునాతవాహి
మవసావధీత్ (౨-౫-౬) యత్సదోపితరో అజగన్వివస్వపర్వతానాం ।
అత్రాచిన్నో మధోపితరో రంభతూయగమ్యాః ॥ (౨-౫-౭) యద్దపా
మోషధీనాం పరింశమారిశామహే । వాతాపేపీవ ఇద్భవ॥ (౨-౫-౭)
యత్తేపోసుగవాశిరో యవాశిరో భజామహే । వాతాపేపీవ ఇద్భవ॥
(౨-౫-౭) కరంభఓషధేభవ పీవో వృక్క ఉదారధిః। వాతాపేపీవ ఇద్భవ॥
(౨-౫-౭) తంత్వావయం పితరో వచోభిర్గావో నహవ్యాసుషూదిమ । దేవే
భ్యస్త్వాసధమాదమస్మభ్యంత్వా సధమాదం॥ (౨-౫-౭) కయానశ్చిత్ర
ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృతా ॥ (౩-౬-౧౮)
కస్త్వాసత్యో మదానాం మంహిష్ఠో మత్సదంధసః । దృఢాచిదారు
జేవసు॥ (౩-౬-౧౮) అభీషుణస్సఖీనామవితా జరితౄణాం । శతంభవా
స్యూతిభిః॥ (౩-౬-౧౮) స్వాధోరభక్షి వయసస్సుమేధాస్స్వాధ్యోవరి
వోవిత్తరస్య। విశ్వేయం దేవాఉతమర్త్యాసో మధుబ్రువంతో అభిసంచ
రంతి॥ అంతశ్చప్రాగా అదితిర్భవాస్య వయాతాహరసో దైవ్యస్య। ఇంద
విందస్య సఖ్యంజుషాణ శ్రౌష్టీవధురమనురాయ ఋధ్యాః। అపామ
సోమమమృతా అభూమాగన్మజ్యోతిరవిదామదేవాన్। కింనూనమస్మా

న్కృణవదరాతిః కిముధూర్తిరమృతమర్త్యస్య ॥ శంనోభవహృద ఆపీ
త ఇందో పితేవ సోమసూనవే సుశేవః । సఖేవసఖ్య ఉరుశంసధీరః ప్రణ
ఆయుర్జీవసే సోమతారీః॥ ఇమేమాపీతాయశస ఉరుష్యవోరథంనగావస్స
మనాహపర్వసు । తేమారక్షంతు విస్రసశ్చరిత్రాదుతమా స్రామాద్య
వయంత్వింధవః॥ (౧) అగ్నిం నమామథితం సందిదీపః ప్రచక్షయకృణు
హివస్యసోనః । అథాహితేమద ఆసోమమన్యే రేవాఁఇవప్రచరా పుష్టి
మచ్ఛ । ఇషిరేణ తేమనసా సుతస్య భక్షీమహిపిత్ర్యస్యేవరాయః।సోమ
రాజన్ప్రణ ఆయూంషితారీరహానీవ సూర్యోవాసరాణి। సోమరాజన్మృ
ళయానస్స్వస్తి తవస్మసివ్రత్యాస్తస్యవిద్ధి । అలర్తిదక్ష ఉతమన్యు
రిందో మానో అర్యో అనుకామంపరాదాః । త్వంహినస్తన్వస్సోమ
గోపాగాత్రేగాత్రే నిషసద్థానృచక్షాః । యత్తేవయంప్రమినామవ్రతాని
సనోమృళసుషఖాదేవవస్యః । ఋదూదరేణసఖ్యాసచేయయోమాన
రిష్యేద్ధర్యశ్వపీతః । అయంయస్సోమోన్యధాయ్యస్మే తస్మా ఇంద్రం
ప్రతిరమేమ్యాయుః॥ (౨) అపత్యా అస్థురనిరా అమీవానిరత్రసంత
మిషీచీరభైషుః । ఆసోమో అస్మాꣳఅరుహద్విహాయా అగన్మయత్ర
ప్రతిరంతఆయుః । యోనఇందుః పితరోహృత్సు పీతోఽమర్త్యో మర్త్యాꣳ
ఆవివేశ । తస్మైసోమాయ హవిషావిధేమమృళీకే అస్యసుమతౌ
స్యామ । త్వంసోమపితృభిస్సంవిదానోనుద్యావా పృథివీ ఆతతంథ।
తస్మైత ఇందోహవిషా విధేమవయం స్యామపతయో రయీణాం।
త్రాతారోదేవా అధివోచ తానో మానోనిద్రా ఈశతమోతజల్పిః ।

వయంసోమస్య విశ్వహప్రియా సస్సువీరాసోవిదథమావదేమ । త్వం
నస్సోమ విశ్వతోవయోధా స్త్వం స్వర్విదావిశానృచక్షాః । త్వంన
ఇంద ఊతిభిస్సజోషాః పాహిపశ్చాతాదుతవా పురస్తాత్ ॥ 3॥ ౬-౪-
౧౧-౧౨-౧౩ ॥ నవా ఉదేవాః క్షుధమిద్వధం దదురుతాశితముప
గచ్ఛంతి మృత్యవః । ఉతోరయిః పృణతోనోపదస్యత్యుతా పృణన్మ
ర్డితారం నవిందతే । య ఆధ్రాయచక మానాయపిత్వోన్నవాన్త్సన్ర
ఫితాయోపజగ్ముషే । స్థిరంమనఃకృణుతేసేవతేపురోతోచిత్సమర్డితారం
నవిందతే । స ఇద్భోజోయో గృహవేదదాత్యన్న కామాయచరతే
కృశాయ । అరమస్మైభవతియామహూతా ఉతాపరీషు కృణుతేసఖా
యం । నసఖాయోనదదాతి సఖ్యేసచాభువేసచ మానాయపిత్వః । అపా
స్మాత్ప్రేయాన్న తదోకోఅస్తిపృణంత మన్యమరణం చిదిచ్ఛేత్ ॥ పృణీ
యాదిన్నాధ మానాయ తవ్యాన్ద్రాఘీయాంస మనుపశ్యేతపంథాం ।
ఓహివర్తంతే రథ్యేవచక్రాన్య మన్యముపతిష్ఠంతరాయః ॥ ౧ ॥ మోఘ
మన్నంవిందతే అప్రచేతాస్సత్యం బ్రవీమివధ ఇత్సతస్య । నార్యమ
ణం పుష్యతినోసఖాయం కేవలాఘోభవతి కేవలాదీ । కృషన్నిత్ఫాల
ఆశితం కృణోతియన్నధ్వా నమపవృంక్తేచరిత్రైః । వదన్బ్రహ్మా వద
తో వనీయాన్పృణన్నాపిరపృణంత మభిష్యాత్ ॥ ఏకపాద్భూయో
ద్విపదోవిచక్రమే ద్విపాత్త్రిపాదమభ్యేతిపశ్చాత్ । చతుష్పాదేతి ద్విప
దామభిస్వరే సంపశ్యన్పంక్తీరుపతిష్ఠమానః । సమౌచిద్ధస్తౌనసమం
వినిష్ఠస్సమాతరా చిన్నసమందుహాతే । యమయోశ్చిన్న సమవీర్యాణి

జ్ఞాతీ చిత్సంతౌనస్సమంపృణక్తు ॥ ౨॥౮-౬-౨౭-౨౩॥ ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః। నమోవాచేనమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవేమహతేకరోమి॥ ఓంశాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥

ఇత్యన్నసూక్తంసమాప్తమ్.

దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్యఏవచ । నమస్స్వాహాయై స్వధాయై నిత్యమేవనమోనమః॥ ఈశానఃపితృరూపేణ మహాదేవో మహేశ్వరః । ప్రీయతాంభగవానీశః పరమాత్మాసదాశివః ॥ ఓం స్వధేయం స్వధేయంస్వధేయం। అస్తుస్వధా। అన్నాదికం గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య। ఓం భూర్భువస్స్వః। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యంభర్గోదేవస్యధీమహి।ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ । హస్తోదకందత్వా । దక్షిణజాన్వాచ్య ।.దక్షిణహస్తఉపరి । వామోధః । దేవసవితః ప్రసువ । పృథివీతేపాత్రిద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్యత్వాముఖేఽమృతం జుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా విద్యావతాం ప్రాణాపానయోర్జుహోమి అక్షితమసి మామేక్షేష్ఠాఅముత్రామిష్మిన్ లోకే । ఇత్యభిమంత్ర్య । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్యపాంసురే॥ ౧-౨-౭॥ స్వాహా। అంగుష్ఠం నివేశ్య । శ్రీవిష్ణోహవ్యంరక్షస్వ । పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః । ఏతద్వోహవ్యం సపరికరం । విశ్వేదేవాదేవతాః । ఇదమన్నం హవ్యం బ్రాహ్మణాహవనీయార్థేదత్తం దాస్యమానంచఆతృప్తేః। తత్సర్వం గయేయం భూర్గదాధరోభోక్తాఽన్నంబ్రహ్మ । అహంచబ్రహ్మ। భోక్తాచబ్రహ్మ । స్వర్ణమయం పాత్రం । అక్షయ్యా వటచ్ఛాయేయం పురూరవార్ద్రిసంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యోదేవేభ్యః। ఇదమిదమన్నం అమృతస్వరూపం। ఆతృప్తేః పరివిష్టం । పరివేక్ష్యమాణమక్షయ్యాతృప్త్యర్థం।

యథాభాగం హవ్యంతత్సత్ స్వాహా స్వాహా స్వాహా నమః ॥ నమమ।
గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి
భవంతో బ్రువంతు గయాయాందత్తమస్తు । యేదేవాసోదివ్యేకాదశస్థ
పృథివ్యామధ్యేకాదశస్థ। అప్సుక్షితో మహినైకాదశస్థతే దేవాసోయజ్ఞ
మిమంజుషధ్వం (౨-౨-౪) ఇత్యుపస్థాయ ॥ విశ్వేదేవాస్తృప్తా వరదాభ
వంతు ॥ ప్రా ॥ హస్తోదకందత్వా । అప్రదక్షిణం । ప్రసువ । వామజా
న్వాచ్య । వామహస్త ఉపరి । దక్షిణోర్ధః । పృథివీతేపాత్రంద్యౌరపి
ధానం బ్రాహ్మణస్త్వాముఖేఽమృతంజుహోమి బ్రాహ్మణానాంత్వా
విద్యావతాం ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసిమామేక్షేష్ఠా అము
త్రాముష్మిన్ లోకే । ఇత్యభిమంత్ర్య । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిద
ధేపదం । సమూఢమస్యపాంసురే ॥ ౧-౨-౭ ॥ స్వధా । అంగుష్ఠం
నివేశ్య । శ్రీవిష్ణోకవ్యంరక్షస్వ । పితృపితామహప్రపితామహాః- శర్మా
ణః + గోత్రాః + వసురుద్రాదిత్యరూపాః । ఏతద్వఃకవ్యంసపరికరం। పితృ
పితామహప్రపితామహాః - శర్మాణః - గోత్రాః - వసురుద్రాదిత్యరూ
పాః । ఇదమన్నంకవ్యం। బ్రాహ్మణాఽహవనీయార్థేదత్తం దాస్యమానం
చ । ఆతృప్తేః । తత్సర్వం । గయేయంభూర్గదాధరోభోక్తా । అన్నంబ్ర
హ్మ। అహంచబ్రహ్మ। భోక్తాచబ్రహ్మ। రజతమయంపాత్రం। అక్షయ్యా
వటచ్ఛాయేయం । పితృపితామహప్రపితామహేభ్యః + శర్మభ్యః +
గోత్రేభ్యః - వసురుద్రాదిత్యరూపేభ్యః - ఇదమిదమన్నం । అమృతస్వ
రూపం । ఆతృప్తేః । పరివిష్టం పరివేక్ష్యమాణమక్షయ్యాతుష్ట్యర్థం య
థాభాగంకవ్యంతత్సత్ । స్వధా స్వధా స్వధా నమః ॥ నమమ । గయా
యాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవం
తో బ్రువంతు॥ గయాయాందత్తమస్తు॥ యేచేహపితరో యేచనేహాయాం

శ్చకృద్మయా ౹౹ ఉచ్యతాం ప్రద్మ - త్వంవేత్థయగ్నితేజాత వేదస్స్వధాభిర్యజ్ఞంసుకృతంజుషస్వ॥ ౭-౬-౧౯॥ ఇత్యుపస్థాయ (సవ్యం) మంత్రలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం దశగాయత్రీ మంత్రజపంకరిష్యే ॥ ప్రార్థనమ్ ॥ సప్తవ్యాధాదశార్ణేషు మృగాఃకాలాంజనేగిరౌ । చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసిమానసే ॥ యేస్మజాతాః కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణా వేదపారగాః ॥ ప్రస్థితాదీర్ఘమధ్వానం యూయంతేభ్యోవసీదత । అమూర్తానాంచమూర్తానాం పితౄణాందీప్తతేజసాం । నమస్యామిసదా తేషాం ధ్యాయినాం యోగచక్షుషాం ॥ చతుర్భిశ్చచతుర్భిశ్చ ద్వాభ్యాంపంచభిరేవచ । హూయతేచపునర్ద్వాభ్యాం సమేవిష్ణుఃప్రసీదతు ॥ బ్రహ్మార్పణంబ్రహ్మహవి ర్బ్రహ్మాగ్నౌబ్రహ్మణాహుతం । బ్రహ్మైవ తేనగంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమాధినా ॥ (భగవద్గీతా) యజ్ఞేశ్వరోహవ్యసమస్తకవ్య భోక్తావ్యయాత్మాహరిరీశ్వరోత్ర । తత్సన్నిధానా దపయాంతిసద్యో రక్షాంస్యశేషాణ్యసురాశ్చసర్వే ॥ త్వాంయోగినశ్చింతయంతి త్వాంయజంతిచయజ్వనః । హవ్యకవ్యభుగేకస్త్వం పితృదేవస్వరూపధృత్ ॥ కర్తాక్రియాణాంసఇజ్యతేక్రతు స్సఏవతత్కర్మఫలంచతస్య । స్సృగాదియత్సాధనమప్యశేషం హరేర్నకించిద్వ్యతిరిక్తమస్తి ॥ దేశకాలపాత్రమంత్రతంత్రకర్తృభోక్తృస్థలహవిర్ద్రవ్యాదిభ్య స్సర్వంన్యూనాతిరిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు । సర్వంన్యూనాతిరిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్తు॥ గయేయం గయేయం గయేయం । ఏవంగుణ......పుణ్యతిథౌ ॥ ప్రా ॥ అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహఃఖ్యాన్నశ్రాద్ధే । అస్మత్పితృపితామహప్రపితామహాః - శర్మాణః - గోత్రాః - వసురుద్రాదిత్యరూపాః - (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకాః విశ్వేదేవాః ఉద్దిశ్య మయాక్రియమాణేన అనేన - ప్రా - అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరికమృతాహఃఖ్యాన్నశ్రాద్ధేన అస్మత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం - శర్మణాం- గోత్రాణాం - వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం ఏతేషాం - సర్వంసగు

ణీభూత్వా । గయాశ్రాద్ధేనైవ అక్షయతృప్తిద్వారా పునరావృత్తి
రహిత శాశ్వత బ్రహ్మలోకే నివాససిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। శా
శ్వతబ్రహ్మలోకేనివాససిద్ధిరస్తు।నమోదేవేభ్యః। స్వధాపితృభ్యః। యథా
కాలదత్తమస్తు। సర్వంసగుణమస్తు। మధుమతీః శ్రావయిష్యే । శ్రావ
య । మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సం
త్వోషధీః । మధునక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివంరజః । మధుద్యౌర
స్తునఃపితా । మధుమాన్నోవనస్పతిర్మధుమాంఅస్తుసూర్యః । మాధ్వీ
ర్గావోభవంతునః॥ ౧-౬-౧౮॥ మధు మధు మధు।సర్వంమధ్వస్తు॥ నివీతీ।
ఈశానవిష్ణుకమలాసనకార్తికేయవహ్నిత్రయార్కరజనీశగణేశ్వరాణాం।
క్రౌంచామరేంద్రకలశోద్భవకశ్యపానాంపాదాన్నమామిసతతంపితృము
క్తిహేతూన్॥ సవ్యం॥ అయంభూమిర్గయాపతే బ్రాహ్మణాస్తుగదాధరాః।
అక్షయ్యా వటచ్ఛాయేయం పితృరూపోజనార్దనః ॥ వాసుదేవఃప్రీయ
తాం।తత్సత్ । ఆపోశనానిదత్వా ॥ పరిషేచనక్రమః।ఓంభూర్భువస్సువః।
ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోద
యాత్॥ సత్యఋతాభ్యాంత్వాపర్యుక్షామి। పితృభ్యః । అమృతమస్తు॥
దేవేభ్యః । అమృతమస్తు । ఓం ప్రాణాయస్వాహా ॥ ఓం అపానాయ
స్వాహా । ఓం వ్యానాయస్వాహా । ఓంఉదానాయస్వాహా । ఓంసమా
నాయస్వాహా। ఓం బ్రహ్మణేస్వాహా॥ బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ॥
యజుర్వేదం - నారాయణం ॥ యథాసుఖంజుషధ్వం। జుషావహే॥ కలౌ
కలికృతాన్దోషాన్ ద్రవ్యదేహాత్మసంభవాన్ । సర్వాన్హారతిచిత్త
స్థో భగవాన్దేవకీసుతః ॥ మంత్రమధ్యేక్రియామధ్యే విష్ణోస్స్మరణపూ
ర్వకం । యత్కించిత్క్రియతేకర్మ తత్కర్మసఫలంభవేత్॥ యదశ్వస్య

క్రివిష్టోమక్షికాస్యయద్వాస్వ్త్రాస్వధితౌ రిప్తమస్తి। యద్ధస్తయోశ్శమి తుర్యన్నఖేషు సర్వాతాతే అపిదేవేష్వస్తు ॥ ౨-౩-౮॥ మక్షికబాధాని వృత్తిరస్తు॥ అపేక్షితం యాచితవ్యంత్వాజ్యం చైవానపేక్షితం। ఉపవిశ్య సుఖేనైవ భోక్తవ్యం న్యస్తమానసైః॥ అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే బ్రాహ్మణైస్సహ అధిశ్రవణ మంత్రపఠనంకరిష్యే॥ పురుషసూక్తం। ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఇత్యాదిసూక్తాని యాజుషాధ శ్రవణమంత్రాంశ్చపఠేత్ ॥భోక్తృభోజనాంతే॥ గాయత్రీంబ్రవీమి॥ అనుబ్రూహి। ఓంభూర్భువస్స్వః। ఓం తత్సవితుః + + యాత్ ॥మధుమతీః శ్రావయిష్యే। శ్రావయ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః। మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః। మధునక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివంరజః। మధుద్యౌరస్తునః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాం అస్తు సూర్యః। మాధ్వీర్గావోభవంతునః॥ ౧-౬-౧౮॥ మధు మధు మధు సర్వంమధ్వస్తు ॥ అక్షన్నమీమదంత హ్యవప్రియాఅధూషత। అస్తోషత స్వభానవో విప్రానవిష్ఠయామతీయోజాన్వింద్రతేహరీ॥ ౧-౬-౩। మయాకృతం శ్రాద్ధంసంపన్నం। సుసంపన్నం। ఏతచ్ఛ్రాద్ధాశేషు పదార్థేషు। మధ్యేయదిష్టం తద్వాచ్యతాం। సర్వం సంపూర్ణం॥ పా॥ పితృపితామహప్రపితామహాః।తృప్తాస్థతృప్తాస్థతృప్తాస్స్మః॥అసంస్కృత ప్రమీతాయేత్యాగినోయాః కులస్త్రియః। దాస్యామితేభ్యో వికిరం అన్నంతాభ్యశ్చ పైతృకం। అప్రదక్షిణాపరిషిచ్య। ౧ సవ్యం। పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞికావిశ్వేదేవాః। తృప్తాస్థతృప్తాస్థతృప్తాస్స్మః॥ సోమపాశ్చయేదేవాయజ్ఞభాగ వివర్జితాః। తేషామన్నం ప్రదాస్యామివికిరం వైశ్వదైవికం॥ పరిషిచ్య। దేవపితృమధ్యేప్రోక్ష్య। తిలదర్భానాస్తీర్య

తేషుతిలోదకంనినీయ। యేఅగ్నిదగ్ధాశ్శంఖ[illegible]శర త్రిష్టుప్। ఉచ్ఛిష్టపిండ
ప్రదానేవినియోగః। యేఅగ్నిదగ్ధాయేఽనగ్నిదగ్ధామధ్యేదివస్స్వధయా
మాదయంతే। తేభిస్స్వరాళ సునీతిమేతాం యథావశంతన్వం కల్ప
యస్వ॥ ౭-౬-౧౯॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః। అనగ్నిదగ్ధేభ్యః। అస్మత్కులప్రసూత
మృతేభ్యః। ఏషపిండస్స్వధానమః। అగ్నిదగ్ధాశ్చ అనగ్నిదగ్ధాశ్చ మార్జ
యంతాం। ఏతద్వస్తిలోదకం। పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య। శేషముచ్ఛిష్ట
భాగోభ్యోఽన్నం దీయతాం। యజమానకులేజాతాదాసాదాస్యోఽ
న్నకాంక్షిణః। తేసర్వేతృప్తిమాయాంతు మయాదత్తేనభూతలే॥సవ్యం॥
అక్షయ్యతృప్తిర్ధానమసి। రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం। అర్థి
నాముదకం దత్తమక్షయ్య ముపతిష్ఠతు॥ ఆచమ్య॥ ప్రాణానాయమ్య।
అద్యపూర్వోక్త + + పుణ్యతిథౌ॥ ప్రా॥ అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక
మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధీయ తిలోదకపిండప్రదానాని। సవ్యం। కరిష్యే॥
ప్రా॥ యేరూపాణి ప్రతిముంచమానా అసురాస్సంత స్స్వధయాచరంతి
పరాపురోని పురోయేభరంత్యగ్నిష్టా న్లోకాత్ప్రణుదాత్మస్మాత్। ఇతి
మంత్రేణ మనసాగ్నింధ్యాత్వా।గోమయేనోపలిప్య॥అపహతా అసురార
క్షాంసి పిశాచా వేదిషదః।ఇతిమంత్రేణ కుశమూలేనాగ్నేయాభిముఖాం
లేఖాముల్లిఖ్య॥తామద్భిరభ్యుక్ష్య॥సకృదాచ్ఛిన్నంబర్హిరాస్తీర్య। శుంధం
తాంపితరః।శుంధంతాంపితామహాః।శుంధంతాంప్రపితామహాః। ఏతద్వస్తి
లోదకమ్॥ఇతితిలోదకానిదత్వా॥ ఏతత్తే అస్మత్పితః...శర్మన్...గోత్ర...
వసురూప। యేచత్వామత్రాను। ఏతత్తే అస్మత్పిత్రే + శర్మణే
+ గోత్రాయ + వసురూపాయ + యేచతమనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చా
యంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః। గయాయాందత్తమస్తు। ఏతత్తే అస్మ
త్పితామహ + శర్మన్ + గోత్ర రుద్రరూప। యేచత్వామత్రాను।
పితామహాయ శర్మణే గోత్రాయ రుద్రరూపాయ। యేచత్వామను
గచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః। గయాయాం దత్త

మస్తు।ఏతత్తేఅస్మత్ప్రపితామహ...శర్మన్...గోత్రఆదిత్యరూపయేచత్వా
మత్రానుఏతత్తె అస్మత్ప్రపితామహాయ...శర్మణే...గోత్రాయఆదిత్యరూ
పాయయేచత్వామనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాఽయంపిండస్తస్మై తేస్వధానమః॥
గయాయాందత్తమస్తు। శేషాన్నం పిండానాముపరినిధాయ। అత్రపితరో
మాదయధ్వం।సకృదనుమంత్ర్య।సవ్యావృదోదంగావృత్య। ఆయతప్రాణః।
ప్రత్యావృత్య।అమీమదంతపితరో యథాభాగమావృషాయిషత।పునర
భిమంత్ర్య(సవ్యం)తచ్ఛేషమాఘ్రాయ।చరోః ప్రాణభక్షంభక్షయేత్।కర్తా
పాదౌప్రక్షాళ్య। ఆచమ్యపవిత్రేధృత్వా। ప్రాచీనావీతీ। ఉదకేన। శుంధం
తాం పితరః । శుంధంతాం పితామహాః । శుంధంతాం ప్రపితామహాః ।
ఏతద్వస్తిలోదకంఏతత్తే అస్మత్పితః...శర్మన్...గోత్ర వసురూప(ఘృతేన)
(దర్భైః) అభ్యంక్ష్వ-పితామహ- శర్మన్-గోత్ర-రుద్రరూప-అభ్యంక్ష్వ।
ప్రపితామహ - శర్మన్ - గోత్ర - ఆదిత్యరూప - అభ్యంక్ష్వ।ఏతత్తే అస్మ
త్పితః - శర్మన్ - గోత్ర- వసురూప - అంక్ష్వ । పితామహ - శర్మన్-
గోత్ర - రుద్రరూప - అంక్ష్వ । ప్రపితామహ - శర్మన్ - గోత్ర -
ఆదిత్యరూప - అంక్ష్వ । అంక్ష్వాభ్యంక్ష్వ పితరః । ఏతద్వః పితరోవా
సోమానోఽతోఽన్యత్పితరోయుజ్ధ్వం।పితామహాయుజ్ధ్వం।ప్రపితామహా
యుజ్ధ్వం।ఇతివస్త్రందత్వా। ఉపవీతీ ఉత్థాయ॥ నమస్కారా ఏతేమం
త్రాః।ప్రాంజలిః । నమోవః పితరఇషే। నమోవః పితరఊర్జే। నమోవః
పితరశ్శుష్మాయ। నమోవః పితరో ఘోరాయ । నమోవః పితరోజీవాయ
నమోవః పితరో రసాయస్వధావః పితరోనమోవః పితరోనమః । ఏతా
యుష్మాకం పితర ఇమాఅస్మాకం జీవావోజీవంత ఇహసంతస్స్యామ । మ
నోన్వాహువామహే నారాశంసేనసోమేన । పితౄణాంచమన్మభిః । ఆ
తఏతుమనః పునః క్రత్వేదక్షాయజీవసే। జ్యోక్చసూర్యందృశే। పునర్నః
పితరోమనోదదాతుదైవ్యోజనః । జీవంవ్రాతంసచేమహి ॥ ౮-౧-౧౯॥

మస్తు।ఏతత్తేఅస్మత్ప్రపితామహ...శర్మన్...గోత్రఆదిత్యరూపయేచత్వా
మత్రానుఏతత్తే అస్మత్ప్రపితామహాయ...శర్మణే...గోత్రాయఆదిత్యరూ
పాయయేచత్వామనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చ౽యంపిండస్తస్మై తేస్వధానమః॥
గయాయాందత్తమస్తు। శేషాన్నం పిండానాముపరినిధాయ। అత్రపితరో
మాదయధ్వం।సకృదనుమంత్ర్య।సవ్యావృదోదంగావృత్య। ఆయతప్రాణః।
ప్రత్యావృత్య।అమీమదంతపితరో యథాభాగమావృషాయిషత।పునర
భిమంత్ర్య(సవ్యం)తచ్ఛేషమాఘ్రాయ।చరోఃప్రాణభక్షంభక్షయేత్ ।కర్తా
పాదౌప్రక్షాళ్య। ఆచమ్యపవిత్రేధృత్వా। ప్రాచీనావీతీ। ఉదకేన। శుంధం
తాం పితరః । శుంధంతాం పితామహాః । శుంధంతాం ప్రపితామహాః ।
ఏతద్వస్త్రోదకంఏతత్తే అస్మత్పితః...శర్మన్...గోత్ర వసురూప(ఘృతేన)
(దర్భైః) అభ్యంక్ష్వ-పితామహ- శర్మన్-గోత్ర-రుద్రరూప-అభ్యంక్ష్వ।
ప్రపితామహ - శర్మన్ - గోత్ర - ఆదిత్యరూప - అభ్యంక్ష్వ।ఏతత్తే అస్మ
త్పితః - శర్మన్ - గోత్ర- వసురూప - ఆంక్ష్వ । పితామహ - శర్మన్-
గోత్ర - రుద్రరూప - ఆంక్ష్వ । ప్రపితామహ - శర్మన్ - గోత్ర -
ఆదిత్యరూప - ఆంక్ష్వ । ఆంక్ష్వాభ్యంక్ష్వ పితరః । ఏతద్వఃపితరోవా
సోమానోత్రోన్యత్పితరోయుజ్ధ్వం।పితామహాయుజ్ధ్వం।ప్రపితామహా
యుజ్ధ్వం।ఇతివస్త్రందత్వా। ఉపవీతీ ఉత్థాయ॥ నమస్కారా ఏతేమం
త్రాః।ప్రాంజలిః । నమోవః పితరఇషే। నమోవః పితరఊర్జే। నమోవః
పితరశ్శుష్మాయ। నమోవః పితరోఘోరాయ । నమోవః పితరోజీవాయ
నమోవః పితరో రసాయస్వధావః పితరోనమోవః పితరోనమః । ఏతా
యుష్మాకం పితర ఇమాఅస్మాకం జీవావోజీవంత ఇహసంతస్స్యామ । మ
నోన్వాహువామహే నారాశంసేనసోమేన । పితౄణాంచమన్మభిః । ఆ
తఏతుమనఃపునఃక్రత్వేదక్షాయజీవసే। జ్యోక్చసూర్యందృశే। పునర్నః
పితరోమనోదదాతుదైవ్యోజనః । జీవంవ్రాతంసచేమహి ॥ ౮-౧-౧౫॥

ఇతి తిసృభిరుపస్థాయ । పరేతనపితరస్సోమ్యాసోగంభీరేభిః పథిభిః పూర్వ్యేభిః। దత్వాయాస్మభ్యంద్రవిణేహభద్రంరయించనస్సర్వవీరంనియచ్ఛత ॥ పిండాన్ యుగపత్ ప్రవాహయేత్ ॥ వీరంధత్తపితరః । ఇతిమధ్యమపిండం పత్న్యైదద్యాత్ ॥ అగ్నేతమద్యేత్యౌపాసనాగ్నింప్రత్యేత । ఓం అగ్నేతమద్యా శ్వంనస్తోమైః క్రతున్నభద్రం హృదిస్పృశం । ఋధ్యామాతఽఓహైః॥ ౩-౫-౧౦ ॥ యదంతరిక్షంపృథివీ ముతద్యాం యన్మాతరంపితరంవాజిహింసిమ । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసోగార్హపత్యః ప్రముంచతు । దురితాయానిచకృమ । కరోతుమామనేహసం ॥ ఇతి జపిత్వా ॥ అగ్నిందృష్ట్వా । గయాయాంధర్మపృష్ఠేషు సదసిబ్రహ్మణస్సృతేః । గయాశీర్షేవటేచైవ పితౄణాందత్తమక్షయం ॥ కులాభివృద్ధ్యర్థం సవ్యేనపార్వణపూజాంకరిష్యే ॥ పిండపితృదేవతాభ్యోనమః । కుశతిలాక్షతాన్ సమర్పయామి । ధ్యాయామి । ఆవాహయామి । ఆసనం సమర్పయామి। పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి। హస్తయోరర్ఘ్యం సమర్పయామి । ముఖేఆచమనీయం సమర్పయామి । స్నానంసమర్పయామి । పుష్పాణిపూజయామి । నైవేద్యం। ఓంభూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి । అమృతమస్తు। అమృతోపస్తరణమసి। పిండపితృదేవతాభ్యోనమః। నైవేద్యం। అపూపహారనైవేద్యం సమర్పయామి। ఓంప్రాణాయస్వాహా। ఓంఅపానాయస్వాహా। ఓంవ్యానాయస్వాహా। ఓం ఉదానాయస్వాహా । ఓంసమానాయస్వాహా । మధ్యేమధ్యేపానీయం సమర్పయామి । ఉత్తరాపోశనం సమర్పయామి। హస్తౌప్రక్షాళయామి। పాదౌప్రక్షాళయామి। శుద్ధాచమనంసమర్పయామి। తాంబూలం సమర్ప

యామి। సువర్ణపుష్ప దక్షి[illegible]ం సమర్పయామి । యస్యస్మృత్యాచనా మోక్త్యాతపః పూజాక్రియాదిషు । న్యూనంసంపూర్ణతాం యాతిసద్యో వందేతమచ్యుతం । మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన। యత్పూజితం మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే ॥ అద్యపూర్వోక్తఏవం + + తిథౌ । ప్రా। అస్మత్పితుః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానే పితృపితామహ ప్రపితామహాణాం శర్మణాః గోత్రాణాం వసురుద్రా దిత్యరూపాణాం ఏతానుద్దిశ్యమయాదత్తాః పిండాః గయాపిండసదృశా భవంత్వితిభవంతో బ్రువంతు । గయాపిండసదృశా భవంతు॥ సవ్యేన పిండాన్న మస్కృత్య॥ప్రా...తీ॥ పిండానుద్ధారయిష్యే! ఉద్ధారయ।సవ్యం।అయోధ్యామధురామాయాకాశీకాంచీఅవంతికా। పురీద్వారవతీచైవస ప్తైతా మోక్షదాయకాః। అహంకాశీంగమిష్యామితత్రై వనివసామ్యహం । ఇతిబ్రువాణస్సతతం కాశీవాసఫలంలభేత్ । శమీ పత్రప్రమాణేన పిండందద్యాద్గయాశిరే । ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణి కులమే కోత్తరంశతం ॥ పిండస్థానే। శాంతిరస్తు। పుష్టిరస్తు। తుష్టిరస్తు। వృద్ధిరస్తు। అవిఘ్నమస్తు। ఆరోగ్యమస్తు। ఆయుష్యమస్తు। స్వస్తిశోభనంహవిః। స్వస్థానేవాసః । తతఃబ్రాహ్మణాః పాణిపాదముఖప్రక్షాళనం శుద్ధాచమనంచ కృత్వా ॥ పాదప్రక్షాళన మండలే ఆగత్య । ప్రాచీనావీతీ । పితృస్థానే ఏకం [illegible]ద్వే । త్రీణి।ఉపవీతీ విశ్వేదేవస్థానే ఏకం । ద్వే। త్రీణి। బ్రాహ్మణపాణౌ హస్తోదకందత్వా । సవ్యం । దేవాఃపితరఃపితరోదేవాః । దేవతాపితృప్రసాదేన అస్మద్గోత్రం వర్ధతాం । స్వస్తివర్ధతాంగోత్రం । విశ్వేదేవప్రసాదోస్తు।పితృపితామహప్రపితామహప్రసాదోస్తు।దేవాశ్చపితరః। ఉత్తానం పాత్రం స్వస్తిబ్రూతస్వస్తిబ్రూహి। ఇత్యాపోదత్వా। భోజన పాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే । ఉచ్చాలయ । పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞకా విశ్వేదేవాః మయాదత్తంశ్రాద్ధమన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వితిబ్రూహి। అస్త్వక్షయ్యోదకం।ప్రా...తీ॥పితృపితామహ ప్రపితామహాః। మయాద

త్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితిబ్రూయాత్॥అస్త్వక్షయ్యోదకం। ఇతి బ్రాహ్మణహస్తేజలందద్యాత్। స్వధాంవాచయిష్యే। స్వాహాంవాచయిష్యే। వాచ్యతాం। ధామంతేవామదేవ ఆపోజగతీ। కూర్చవిసర్జనే వినియోగః॥ ఓం ధామంతే విశ్వంభువనమధిశ్రితమంతస్సముద్రేహృద్యంతరాయుషి। అపామనీకేసమిథేయ ఆభృతస్తమశ్యామ మధుమంతతఊర్మిం॥ 3-౫-౧౧॥ పితృభ్యస్స్వధోచ్యతాం। పితామహేభ్యస్స్వధోచ్యతాం। ప్రపితామహేభ్యస్స్వధోచ్యతాం। అస్తుస్వధా। సంపద్యంతాం। భూమౌజలంసించేత్॥ సంపద్యంతాం విశ్వేదేవాః॥ విశ్వేదేవాశ్చప్రీయంతాం। ప్రీయంతాం విశ్వేదేవాః। ఉపవిష్టేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్శ్రాద్ధసాద్గుణ్యార్థందక్షిణాఃపాంతు। వాంతుదక్షిణాః।సవ్యం। వాజేవాజేత్యస్య మంత్రస్య వసిష్ఠఋుషిః। వాజినోదేవతాః। త్రిష్టుప్ఛందః। ఆవాహిత పిత్రాద్యుద్వాసనేవినియోగః। వాజేవాజేవతవాజినో నోధనేషువిప్రాఅమృతా ఋుతజ్ఞాః। అస్యమధ్వః పిబతమాదయధ్వం తృప్తాయాత పథిభిర్దేవయానైః॥ ౫-౪-౫॥ ఉత్తిష్ఠతపితృపితామహ ప్రపితామహాః। అనుఉత్తిష్ఠంతు।సవ్యేనవిశ్వేదేవా। విష్ణునాసహ। ప్రదక్షిణం। ఆమావాజస్య ప్రసవోజగమ్యాదాద్యావా పృథివీవిశ్వశంభూ। ఆమాగంతాం పితరామాతరాచామాసోమో అమృతత్వాయగమ్యాత్॥ఇతి బ్రాహ్మణాంస్త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్య॥పవిత్రగ్రంథి ముత్సృజ్యమండలేవిసృజేత్॥దాత రోనోభివర్ధంతాం వేదాస్సంతతిరేవనః। శ్రద్ధాచనోమావ్యగయాచితా మద్బహుదేయంచనోస్తు।అన్నంచనోబహుభవేదతిథీంశ్చలభేమహి।రశ్చనస్సంతు మాచయాచిష్మకంచన॥ ఇతికర్తా॥దాతగోవోభి వర్ధంతాంవేదాస్సంతతిరేవనః। శ్రద్ధాచనోమావ్యగమద్బహుదేయంచనోస్తు

అన్నంచనో బహుభవేదతిథీంశ్చలభధ్వం। యాచితారశ్చవస్సంతుమాచ
యాచిద్వంకంచన ॥ ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ అన్నశేషః కింక్రియతాం। ఇష్టై
స్సహభుజ్యతాం। స్వాదుష్షంసదః పితరోవయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితశ్శక్తీవం
తోగభీరాః। చిత్రసేనాఇషుబలాఅమృధ్రాస్సతో వీరాఉరవోవ్రాత
సాహాః॥ ౫-౧-౨౦॥ బ్రాహ్మణాసః పితరస్సోమ్యాస శ్శివేనోద్యావా
పృథివీఅనేహసా। పూషానః పాతుదురితా దృతావృధోరక్షామాకిర్నో
అఘశంసఈశత॥ ఇతికర్తా। ఇహైవస్తం మావియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్య
శ్నుతం। క్రీళంతౌపుత్రైర్నప్తృభిర్మోదమానౌ స్వేగృహే॥ ౮-౩-౨౮॥
సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యజిత్యైసర్వమేవతేనాప్నోతిసర్వంజయతి॥ శతమా
నంభవతి శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియేప్రతితిష్ఠతి॥
శ్లో॥ ఆయుః ప్రజాంధనంవిద్యాంస్వర్గంమోక్షం సుఖానిచ। ప్రయచ్ఛంతుత
థారాజ్యం ప్రీతానృణాంపితామహాః॥ సత్యాఏతాఆశిషస్సంతు॥ గోత్రా
భివృద్ధిరస్తు। వంశాభివృద్ధిరస్తు। ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ అద్యమేసఫలంజన్మభవ
త్పాదాభివందనాత్ । అద్యమేవంశజాస్సర్వేయాతావోనుగ్రహాద్దివం॥
పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితాయూయమీదృశాః। తత్క్లేశజాతంచిత్తేషు
విస్మృత్యక్షంతుమర్హథ॥ వసిష్ఠవామదేవాది మునిభిస్తుల్యతాంగతాః।
పితౄణామనుగృహ్ణంతుబ్రహ్మణశ్శాశ్వతంపదం॥అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ॥
ప్రా॥అస్మత్పితుఃప్రాతిసాంవత్సరికమృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధేపితృపితామహ
ప్రపితామహాన్...శర్మణః_గోత్రాన్_ వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ ఉద్దిశ్యమ
యాకృతాన్యేతాని పాణిహోమబ్రాహ్మణభోజన పిండప్రదానానియథో
క్తమస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు।యథాశాస్త్రీయమస్తు। గయాశ్రాద్ధఫలిత
మస్తు। సవ్యేన బ్రాహ్మణేభ్యస్తాంబూలానిదత్వా॥ (అత్రవైశ్వదేవం)
ఆసీమాంతమనువ్రజే। అనువ్రజ। వశిష్ఠాసః పితృవద్వాచమక్రతదేవాం

ఈశానాఋషివత్స్వస్తయే । ప్రీతాఇవజ్ఞాతయః కామమేత్యాస్మే దేవాసోవధూనుత్తావసు ॥ ౮-౨-౧౮ ॥ దేవాన్వశిష్ఠోఅమృతాన్వ వందేయేవిశ్వాభువనాభిప్రతస్థుః । తేనోరాసంతామురుగాయమద్యయూయం పాత స్వస్తిభిస్సదానః ॥ ౮-౨-౧౯॥ ఇదంపితృభ్యోనమో అస్త్వద్యేతి నమస్కారవతీ మంతతశ్శం సతి । తస్మాదంతతః పితృభ్యో నమస్క్రియతే । తదాహుర్వ్యాహావంపిత్ర్యాశ్శంసేత్ వ్యాహావా౽ ౩ ఇతి । వ్యాహావమేవశంసేదసంస్థితంవై పితృయజ్ఞస్యసాధ్వసంస్థితంవా । ఏష పితృయజ్ఞం సంస్థాపయతియోవ్యాహావంశంసతి । తస్మాద్వ్యాహావమేవశంస్తవ్యం॥ * యంత్వాద్యావాపృథివీ యంత్వాప స్త్వష్టాయంత్వాసుజనిమాజజాన । పంథామనుప్రవిద్వాన్ పితృయాణంద్యుమదగ్నే సమిధానోవిభాహి॥ ద్వేస్రుతీ అశృణవం పితౄణామహం దేవానాముతమర్త్యానాం, తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్సమేతి యదంతరా పితరంమాతరంచ । నమోదేవాయనమోజ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమోరుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయ నమోబలవికరణాయ నమోబలాయ నమోబలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూత దమనాయ నమోమనోన్మనాయనమః ॥ పితృయజ్ఞస్సాంగోఽభూత ॥ దీర్ఘాయుష్యమస్తు ॥ వంశాభివృద్ధిరస్తు ॥ యజ్ఞసమృద్ధాభవంతు ॥ వాశీమంతఋష్టిమంతో మనీషిణస్సుధన్వాన ఇషుమంతోనిషంగిణః। స్వశ్వాస్థసురథాః పృశ్నిమాతరస్స్వాయుధామరుతో యాథనాశుభమ్ ॥ పితరస్స్వదేశంగచ్ఛత॥ అపరాధాః క్షమ్యంతాం । ఇతికర్తా । తత్సత్ బ్రహ్మార్పణమస్తు॥

ఋగ్వేదాబ్దికప్రయోగస్సమాప్తః.

---

* ఋ - బ్రా - ౩-౩-౩౬

శ్రాద్ధాంగతర్పణమ్.

కర్తాపాదౌప్రక్షాళ్య॥ఆచమ్య। కేశవ...శ్రీకృష్ణాయనమః॥పవిత్రం ధృత్వా। పృథివ్యాఇతి సంకల్ప్య...పుణ్యతిథౌ॥ప్రా॥ అస్మత్పితుః ప్రాతి సాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్న శ్రాద్ధాంగభూతాని కర్తవ్య॥ తిలతర్పణం॥ దేశకాలవైపరీత్య శంకయాసద్యః(సవ్యం) కరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య॥ ప్రా॥ అస్మత్పితరం + శర్మాణం + గోత్రం + వసురూపం - స్వధానమస్తర్పయామి। ఏవంత్రిః॥ అస్మత్పితామహం + శర్మాణం + గోత్రం - రుద్ర రూపం - స్వధానమస్తర్పయామి॥ ఏవంత్రిః॥ అస్మత్ప్రపితామహం + శర్మాణం + గోత్రం + ఆదిత్యరూపం స్వధానమస్తర్పయామి॥ ఏవంత్రిః॥ నివీతీ॥ యేకేచాఽస్మత్కులేజాతా అపుత్రాఃపుత్రిణోమృతాః। తేగృహ్ణాంతు మయాదత్తం సూత్రనిష్పీడనోదకమ్॥

శ్రీరామరామరామ॥ ఉపవీతీపునః ఆచమ్య॥ తతః పితృదేవతా ప్రీత్యర్థం బంధుభోజనంకుర్యాత్॥ బ్రాహ్మణాన్ సంతుష్టయేత్॥

ఇతిశ్రాద్ధాంగతర్పణంసమాప్తమ్.

అధిశ్రవణమ్.

సహస్రశీర్షా నారాయణ పురుషోత్తమోనుష్టుప్। అంత్యాత్రిష్టుప్। అధిశ్రవణమంత్రపఠనేవినియోగః। ఓంసహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్। సభూమింవిశ్వతోవృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులం॥ పురుష ఏవేదంసర్వంయద్భూతంయచ్చభవ్యమ్। ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి॥ఏతావానస్యమహిమాఽతోజ్యాయాంశ్చపూరు

మః ॥ పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥ త్రిపాదూర్ధ్వ
ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్సా
శనానశనే అభి ॥ తస్మాద్విరాళజాయత విరాజో అధిపూరుషః । సజాతో
అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః । యత్పురుషేణ హవిషా దేవాయ
జ్ఞమతన్వత । వసంతో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః ॥ తంయ
జ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్పురుషం జాతమగ్రతః । తేన దేవా అయజంత సాధ్యా
ఋషయశ్చయే ॥ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః సంభృతం పృషదాజ్యం ।
పశూన్తాంశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చయే ॥ తస్మాద్యజ్ఞా
త్సర్వహుత ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛందాంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మా
దజాయత ॥ తస్మాదశ్వా అజాయంత యే కే చోభయాదతః । గావో హ జ
జ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥ యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్య
కల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ కా ఊరూ పాదా ఉచ్యేతే ॥ బ్రా
హ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ తదస్య యద్వై
శ్యః పద్భ్యాం శూద్రో అజాయత ॥ చంద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యో
అజాయత । ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత ॥ నాభ్యా ఆసీ
దంతరిక్షం శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్త
థా లోకాం అకల్పయన్ ॥ సప్తాస్యాసన్పరిధయస్త్రిః సప్త సమిధః కృ
తాః ॥ దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ ॥ యజ్ఞేన యజ్ఞ
మయజంత దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తే హ నాకం మహిమా
న స్సచంత యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సంతి దేవాః ॥ ౮-౪-౧౭-౧౮-౧౯ ॥

ఓం అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే। పృథివ్యాః సప్త ధామ
భిః॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం। సమూఢమస్య పాంసురే।
త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః। అతో ధర్మాణి ధారయన్।
విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే। ఇంద్రస్య యుజ్యః సఖా॥
తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యంతి సూరయః। దివీవ చక్షురాతతం। తద్వి
ప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసః సమింధతే। విష్ణోర్యత్పరమం పదం॥ ౧-౨-౭॥
విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతో ముఖో విశ్వతో బాహురుత విశ్వతస్పాత్। సం
బాహుభ్యాం ధమతి సంపతత్రైర్ద్యావాభూమీ జనయందేవ ఏకః॥
౮-౩-౧౬॥ సంసృష్టం ధనముభయం సమాకృతమస్మభ్యం దత్తాం వరుణ
శ్చ మన్యుః। భియం దధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాసో అప ని
లయంతాం॥ ౮-౩-౧౯॥ కృణుష్వ పాజః ప్రసితిన్న పృథ్వీం యాహి రా
జేవామవాం ఇభేన। తృష్వీమను ప్రసితిం ద్రూణానోఽస్తాసి విధ్య రక్షస
స్తపిష్ఠైః॥౧॥ తవ భ్రమాస ఆశుయా పతంత్యను స్పృశ ధృషతా శోశు
చానః। తపూంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజ విష్వగుల్కాః॥
౨॥ ప్రతి స్పశో విసృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః।
యో నో దూరే అఘశంసో యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరాదధర్షీత్॥
౩॥ ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాం ఓషతాత్తిగ్మహేతే।
యో నో అరాతిం సమిధాన చక్రే నీచా తం ధక్ష్యతసన్న శుష్కం॥ ౪॥
ఊర్ధ్వో భవ ప్రతి విధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే। అవస్థిరా

తనుపాయాతుజూనాం జామి మజామింప్ర మృణీహిశత్రూన్ ॥ ౫ ॥
స తేజానాతిసుమతింయవిష్ఠయఈ వతేబ్రహ్మణేగాతుమైరత్ । విశ్వా
న్యస్మైసుదినానిరాయోద్యుమ్నాన్యర్యోవిదురోఅభిద్యౌత్ ॥ ౬ ॥
సేదగ్నేఅస్తుసుభగస్సుదానుర్యస్త్వానిత్యేన హవిషాయఉక్థైః । పిప్రీ
షతిస్వఆయుషిదురోణే విశ్వేదస్మైసుదినాసాసదిష్టిః ॥ ౭ ॥ అర్చామి
తేసుమతింఘోష్యర్వాక్సంతేవావాతాజరతామియంగీః । స్వశ్వాస్త్వా
సురథామర్జయేమాస్మేక్షత్రాణి ధారయేరనుద్యూన్ ॥ ౮ ॥ ఇహత్వా
భూర్యాచరేదుపత్మన్దోషావస్తర్దీదివాంసమనుద్యూన్ । క్రీళంతస్త్వాసు
మనసస్సపేమాభిద్యుమ్నా తస్థివాంసోజనానాం ॥ ౯ ॥ యస్త్వాస్వశ్వస్సు
హిరణ్యోఅగ్న ఉపయాతివసుమతారథేన । తస్యత్రాతాభవసి
తస్యసఖాయస్త ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ ॥ ౧౦ ॥ మహోరు
జామిబంధుతావచోభిస్తన్మాపితుర్గోతమాదన్వియాయ । త్వంనోఅస్య
వచసశ్చికిద్ధిహోతర్యవిష్ఠసుక్రతోదమూనాః ॥ ౧౧ ॥ అస్వప్నజస్తరణ
యస్సుశేవాఅతంద్రాసోవృకాఅశ్రమిష్ఠాః । తేపాయవస్సధ్ర్యంచో
నిషద్యాగ్నేతవనఃపాంత్వమూర ॥ ౧౨ ॥ యేపాయవోమామతే
యంతేఅగ్నేపశ్యంతోఅంధందురితాదరక్షన్ । రరక్షతాన్సుకృ
తోవిశ్వవేదాదిప్సంతఇద్రిపవోనాహదేభుః ॥ ౧౩ ॥ త్వయావయంసధ
న్యస్త్వోతాస్తవప్రణీత్యశ్యామవాజాన్ । ఉభాశంసాసూదయసత్యతా
తేనుష్ఠుయాకృణుహ్యహ్రయాణ ॥ ౧౪ ॥ అయాతేఅగ్నేసమిధావిధే
మప్రతిస్తోమంశస్యమానంగృభాయ । దహాశసోరక్షసః పాహ్యస్మా

న్ద్రిహోనిదో మిత్రమహో ఽవద్యాత్ ॥ ౧౫ ॥ ౩-౪-౨౩-౨౪-౨౫॥
రక్షోహణం వాజినమాజిఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠముపయామి శర్మ । శిశా
నో అగ్నిః క్రతుభిస్సమిద్ధ స్సనో దివా స రిషః పాతు నక్తమ్॥ ౧॥ అయో
దంష్ట్రో అర్చిషా యాతుధానానుపస్పృశ జాతవేదస్సమిద్ధః । ఆజిహ్వ
యా మూరదేవాన్రభస్వ క్రవ్యాదో వృక్త్వ్యపిధత్స్వాసన్॥ ౨॥ ఉభోభ
యావిన్నుపధేహి దంష్ట్రా హింస్రః శిశానో ఽవరం పరంచ। ఉతాంతరిక్షే
పరియాహి రాజఞ్జంభైస్సం ధేహ్యభియాతుధానాన్॥ ౩॥ యజ్ఞైరిషూ
స్సన్నమమానో అగ్నే వాచా శల్యాం అశనిభిర్దిహానః । తాభిర్విధ్య
హృదయే యాతుధానాన్ప్రతీచో బాహూన్ప్రతిభంగ్ధ్యేషాం॥ ౪॥ అగ్నే
త్వచం యాతుధానస్య భింధి హింస్రాశనిర్హరసా హంత్వేనం। ప్రపర్వాణి
జాతవేదశ్శృణీహి క్రవ్యాత్క్రవిష్ణుర్విచినోతు వృక్ణం॥ ౫॥ యత్రేదానీం
పశ్యసి జాతవేదస్తిష్ఠంతమగ్న ఉత వా చరంతం । యద్వాంతరిక్షే పథిభిః
పతంతం తమస్తా విధ్య శర్వా శిశానః॥ ౬॥ ఉతాలబ్ధం స్పృణుహి జాతవేద ఆలే
భానాదృష్టిభిర్యాతుధానాత్ । అగ్నే పూర్వో నిజహి శోశుచాన ఆ
మాదః క్ష్వింకాస్తమదంత్వేనీః॥ ౭॥ ఇహ ప్రబ్రూహి యతమస్సో అ
గ్నే యో యాతుధానో య ఇదం కృణోతి । తమారభస్వ సమిధా య
విష్ఠ నృచక్షసశ్చక్షుషే రంధయైనం॥ ౮॥ తీక్ష్ణేనాగ్నే చక్షుషా రక్ష యజ్ఞం
ప్రాంచం వసుభ్యః ప్రణయ ప్రచేతః । హింస్రం రక్షాంస్యభిశోశుచానం
మా త్వా దభన్యాతుధానా నృచక్షః॥ ౯॥ నృచక్షా రక్షః పరిపశ్య విక్షు

స్య త్రీణి ప్రతిశృణీహ్యగ్రా తస్యాగ్నే పృష్టీర్హరసాశృణీహి త్రేధా
మూలం యాతుధానస్యవృశ్చ॥ ౧౦॥ త్రిర్యాతుధానః ప్రసితింతఽఏత్వృ
తం యోఽఅగ్నే అనృతేనహంతి। తమర్చిషాస్ఫూర్జయఞ్జాత వేదస్స
మక్షమేనం గృణతేనివృఙ్ధి॥ ౧౧॥ తదగ్నే చక్షుః ప్రతిధేహిరేభే శఫారు
జంయేన పశ్యసియాతుధానం। అథర్వవజ్జ్యోతిషాదైవ్యేనసత్యం ధూ
ర్వంతమచితంన్యోష॥ ౧౨॥ యదగ్నేఽఅద్యమిథునాశపాతో యద్వా
చస్తృష్టం జనయంతరేభాః। మన్యోర్మనస శ్శరవ్యాజాయతే యాత
యావిధ్యహృదయే యాతుధానాన్॥ ౧౩॥ పరాశృణీహితపసాయాతు
ధానాన్పరాగ్నే రక్షోహరసాశృణీహి। పరార్చిషా మూరదేవాఞ్ఛృణీ
హి। పరాసుతృపోఽఅభిశోశుచానః॥ ౧౪॥ పరాద్యదేవా వృజినం
శృణంతు ప్రత్యగేనం శపథాయంతు తృష్టాః। వాచాస్తేనం శరవ
ఋచ్ఛంతు మర్మన్విశ్వస్యైతు ప్రసితిం యాతుధానః॥ ౧౫॥
యఃపౌరుషేయేణక్రవిషాసమఙ్క్తే యోఽఅశ్వ్యేన పశునాయాతుధా
నః। యోఽఅఘ్న్యాయాభరతిక్షీరమగ్నే తేషాం శీర్షాణిహరసాపి వృ
శ్చ॥ ౧౬॥ సంవత్సరీణం పయఉస్రియాయా స్తస్యమాశీ ద్యాతు
ధానోనృచక్షః। పీయూషమగ్నే యతమస్తితృప్సాత్తం ప్రత్యంచమర్చి
షావిధ్యమర్మన్॥ ౧౭॥ విషంగవాంయాతుధానాఃపిబంత్వావృశ్చ్యం
తామదితయేదురేవాః। పరైనాన్దేవ స్సవితాదదాతు పరాభాగమో
షధీనాంజయంతాం॥ ౧౮॥ సనాదగ్నే మృణసియాతు ధానాన్నత్వా

రక్షాంసి పృతనాసు జిగ్యుః । అను దహ సహమూరాన్ క్రవ్యాదో మా
తే హేత్యా ముక్షత దైవ్యాయాః ॥ ౧౯ ॥ త్వన్నో అగ్నే అధరాదుద
క్తాత్త్వం పశ్చాదుత రక్షా పురస్తాత్ । ప్రతి తే తే అజరాసస్తపిష్ఠా అ
ఘశంసం శోశుచతో దహంతు ॥ ౨౦ ॥ పశ్చాత్పురస్తాదధరాదుదక్తాత్కవిః
కావ్యేన పరి పాహి రాజన్ । సఖే సఖాయమజరో జరిమ్ణేఽగ్నే మర్తాం అ
మర్త్యస్త్వం నః ॥ ౨౧ ॥ పరి త్వాగ్నే పురం వయం విప్రం సహస్య ధీమహి ।
ధృషద్వర్ణం దివేదివే హంతారం భంగురావతాం ॥ ౨౨ ॥ విషేణ భంగు
రావతః ప్రతి ష్మ రక్షసో దహ । అగ్నే తిగ్మేన శోచిషా తపురగ్రాభిరృష్టి
భిః ॥ ౨౩ ॥ ప్రత్యగ్నే మిథునా దహ యాతుధానా కిమీదినా । సం త్వా శిశా
మి జాగృహ్యదబ్ధం విప్ర మన్మభిః ॥ ౨౪ ॥ ప్రత్యగ్నే హరసా హరః శృణీ
హి విశ్వతః ప్రతి । యాతుధానస్య రక్షసో బలం వి రుజ వీర్యం ॥ ౨౫ ॥ ౮-౪-౫ ॥

విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్ర వోచం యః పార్థివాని విమమే రజాంసి ।
యో అస్కభాయదుత్తరం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయః ॥ ౧ ॥
ప్ర తద్విష్ణుస్స్తవతే వీర్యేణ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః । యస్యోరుషు
త్రిషు విక్రమణేష్వధిక్షియంతి భువనాని విశ్వా ॥ ౨ ॥ ప్ర విష్ణవే శూషమే
తు మన్మ గిరిక్షిత ఉరుగాయాయ వృష్ణే । య ఇదం దీర్ఘం ప్రయతం సధస్థ
మేకో విమమే త్రిభిరిత్పదేభిః ॥ 3 ॥ యస్య త్రీ పూర్ణా మధునా పదాన్య
క్షీయమాణాః స్వధయా మదంతి । య ఉ త్రిధాతు పృథివీముత ద్యా
మేకో దాధార భువనాని విశ్వా ॥ ౪ ॥ తదస్య ప్రియమభి పాథో అశ్యాం న

గోయత్ర దేవయవో మదంతి । ఉరుక్రమస్య సహిబంధురిత్థా విష్ణోః పదే
పరమే మధ్వ ఉత్సః ॥ ౫ ॥ తా వాం వాస్తూన్యుశ్మసి గమధ్యై యత్ర గా
వో భూరిశృంగా అయాసః । అత్రాహ తదురుగాయస్య వృష్ణః పరమం
పదమవ భాతి భూరి ॥ ౬ ॥ ప్రవః పాంతమంధసో ధియాయతే మహే శూ
రాయ విష్ణవే చార్చత । యా సానుని పర్వతానామదాభ్యా మహస్తస్థతురర
ర్వతేవ సాధునా ॥ ౭ ॥ త్వేషమిత్థా సమరణం శిమీవతో రింద్రావిష్ణూ
సుతపా వామురుష్యతి । యా మర్త్యాయ ప్రతిధీయమానమిత్కృశానోర
స్తురసనామురుష్యథః ॥ ౮ ॥ తా ఈం వర్ధంతి మహ్యస్య పౌంస్యం ని
మాతరా నయతి రేతసే భుజే । దధాతి పుత్రోఽవరం పరం పితుర్నామ
తృతీయమధి రోచనే దివః ॥ ౯ ॥ తత్తదిదస్య పౌంస్యం గృణీమసీ
నస్య త్రాతురవృకస్య మీళ్హుషః । యః పార్థివాని త్రిభిరిద్విగామభి
రురుక్రమిష్టోరుగాయాయ జీవసే ॥ ౧౦ ॥ ద్వే ఇదస్య క్రమణే స్వర్దృశో
భిఖ్యాయ మర్త్యో భురణ్యతి । తృతీయమస్య నకిరాదధర్షతి వయశ్చన
పతయంతః పతత్రిణః ॥ ౧౧ ॥ చతుర్భిః సాకం నవతించ నామభిశ్చక్రం
నవృత్తం వ్యతీంరవీవిపత్ । బృహచ్ఛరీరో విమిమాన ఋక్వభిర్యువా
కుమారః ప్రత్యేత్యాహవం ॥ ౧౨ ॥ భవానితో న శేవో ఘృతాసుతిర్వి
భూతద్యుమ్న ఏవయా ఉ సప్రథాః । అధా తే విష్ణో విదుషా చిదర్ధ్యః
స్తోమో యజ్ఞశ్చ రాధ్యో హవిష్మతా ॥ ౧౩ ॥ యః పూర్వ్యాయ వేధసే న
వీయసే సుమజ్జానయే విష్ణవే దదాశతి । యో జాతమస్య మహతో మహి

బ్రవత్సేదుశ్రవోభిర్యుజ్య[illegible]భ్యసత్ ॥ ౧౪ ॥ తముస్తోతారఃపూర్వ్యం యథావిదఋతస్యగర్భంజనుషాపిపర్తన । ఆస్యజానంతోనామచిద్వివక్తనమహస్తేవిష్ణోసుమతింభజామహే ॥ ౧౫ ॥ తమస్య రాజావరుణస్తమశ్వినాక్రతుం సచంతమారుతస్యవేధసః । దాధారదక్షముత్తమమహర్విదంవ్రజంచవిష్ణుః సఖివాఁ అపోర్ణుతే ॥ ౧౬ ॥ ఆయోవివాయ సచథాయదైవ్యఽఇంద్రాయవిష్ణుస్సుకృతేసుకృత్తరః। వేధాఽఅజిన్వత్త్రిషధస్థఽఆర్యమృతస్యభాగేయజమానమాభజత్ ॥ ౧౭ ॥ ౨-౨-౨౪-౨౫-౨౬- ॥ సంవాంకర్మణాసమిషాహినోమీంద్రావిష్ణూఽఅపసస్పారేఅస్య। జుషేథాంయజ్ఞంద్రవిణంచధత్తమరిష్టైర్నఃపథిభిః పారయంతా॥ ౧ ॥ యావిశ్వాసాంజనితారామతీనామింద్రావిష్ణూకలశాసోమధానా॥ ప్రవాంగిరఃశస్యమానాఽఅవంతుప్రస్తోమాసోగీయమానాసోఽఅర్కైః॥ ౨ ॥ ఇంద్రావిష్ణూమదపతీమదానామాసోమం యాతంద్రవిణోదధానా। సంవామంజంత్వక్తుభిర్మతీనాం సంస్తోమాసఃశస్యమానాసఽఉక్థైః ॥ 3॥ ఆవామశ్వాసోఽ అభిమాతిషాహఽ ఇంద్రావిష్ణూసధమాదోవహంతు । జుషేథాంవిశ్వాహవనామతీనాముపబ్రహ్మాణిశృణుతంగిరోమే ॥ ౪ ॥ ఇంద్రావిష్ణూతత్పనయాయ్యం వాంసోమస్యమదఽఉరుచక్రమాథే । అకృణుతమంతరిక్షంవరీయోఽప్రథతంజీవసేనోరజాంసి॥ ౫ ॥ ఇంద్రావిష్ణూహవిషావావృధానాగ్రాద్వానానమసారాతహవ్యా । ఘృతాసుతీద్రవిణంధత్తమస్మే సముద్రఃస్థఃకలశస్సోమధానః ॥ ౬ ॥ ఇంద్రా

విష్ణూపిబతంమధ్వోఽ అస్యసోమస్యదస్రాజఠరంపృణేథాం । ఆవామం
ధాంసిమదిరాణ్యగ్మన్నుపబ్రహ్మాణి శృణుతంహవంమే॥ ౭ ॥ ఉభాజిగ్య
థుర్నపరాజయేథేన పరాజిగ్యేకతరశ్చనైనోః ॥ ఇంద్రశ్చవిష్ణోయదప
స్పృధేథాంత్రేధా సహస్రంవితదైరయేథాం ॥ ౪-౫-౧-౧౩ ॥ పరో
మాత్రయాతన్వావృధాన తేమహిత్వమన్వశ్నువంతి । ఉభేతేవిద్మరజసీ
పృథివ్యా విష్ణోదేవత్వం పరమస్యవిత్సే ॥ ౧ ॥ నతేవిష్ణోజాయమానోన
జాతోదేవ మహిమ్నః పరమంతమాప । ఉదస్తభ్నా నాకమృష్వం
బృహంతందాధర్థ ప్రాచీంకకుభం పృథివ్యాః ॥ ౨ ॥ ఇరావతీధేనుమతీ
హి భూతంసూయవసినీ మనుషేదశస్యా । వ్యస్తభ్నారోదసీ విష్ణవేతే
దాధర్థపృథివీమభితో మయూఖైః ॥ ౩ ॥ ఉరుంయజ్ఞాయ చక్రథురులోకం
జనయంతా సూర్యముషాసమగ్నిం । దాసస్యచిద్వృషశిప్రస్య మాయా
జఘ్నథుర్నరాపృతనాజ్యేషు ॥ ౪ ॥ ఇంద్రావిష్ణూదృంహితాశ్శం
బరస్యనవపురోన వతించ శ్నథిష్టం । శతంవర్చిన స్సహస్రంచసాకం
హథోఽఅప్రత్యసురస్య వీరాన్ ॥ ౫ ॥ ఇయంమనీషా బృహతీబృహం
తో రుక్రమాతవసావర్ధయంతీ । రరేవాంస్తోమం విదథేషు విష్ణోపిన్వత
మిషో వృజనేష్వింద్ర ॥ ౬ ॥ వషట్తేవిష్ణవాస ఆకృణోమి తన్మేజుష
స్వశిపివిష్టహవ్యం। వర్ధంతుత్వాసుష్టుతయోగిరోమే యూయంపాత స్వ
స్తిభిస్సదానః ॥ ౭ ॥ నూమర్తోదయతేసనిష్యన్యోవిష్ణవ ఉరుగాయాయ
దాశత్॥ ప్రయస్సత్రాచామనసా యజాతఏతావంతం నర్యమా

విహాసాత్ ॥ ౯ ॥ త్వం విష్ణోసుమతిం విశ్వజన్యామప్రయుతామేతయా
వోస్తుతింద్రాః। పర్చోయథానస్సు వితస్యభూరేరశ్వావతః పురుశ్చంద్ర
స్యరాయః ॥ ౯ ॥ త్రిర్దేవః పృథివీమేష ఏతాం విచక్రమేశ తర్చసం
మహిత్వా। ప్రవిష్ణురస్తు తవస స్తవీయా న్త్వేషం హ్యాస్య స్థవిరస్య నామ॥
౧౦॥ విచక్రమే పృథివీమేష ఏతాం క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్।
ధ్రువాసో అస్యకీరయో జనాస ఉరుక్షితిం సుజనిమాచకార ॥ ౧౧॥
ప్రతత్తే అద్యశిపివిష్టనామార్యశ్శంసామివయునానివిద్వాన్। తంత్వా
గృణామితవసమతవ్యాన్క్షయంతమస్యరజసఃపరాకే ॥ ౧౨ ॥ కిమిత్తేవిష్ణో
పరిచక్ష్యంభూత్ప్రయద్వవక్షేశిపివిష్టో అస్మి। మావర్పో అస్మదప
గూహ ఏతద్యదన్యరూపస్సమిథేబభూథ ॥ ౧౩ ॥ వషట్తేవిష్ణవాస ఆ
కృణోమితన్మేజుషస్వశిపివిష్టహవ్యం। వర్ధంతుత్వాసుష్టుతయోగిరోమే
యూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః ॥ ౧౪ ॥ ౫-౬-౨౪ ॥

ఇంద్రాసోమాతపతం రక్ష ఉబ్జతంన్యర్పయతం వృషణాతమో
వృధః। పరాశృణీతమచితోన్యోషతంహతంనుదేథాంనిశిశీతమత్రిణః॥ ౧॥
ఇంద్రాసోమాసమఘశంసమభ్యఘంతపుర్యయస్తుచరురగ్నివాఇవ। బ్రహ్మద్విషేక్రవ్యాదేఘోరచక్షసేద్వేషోధత్తమనవాయంకి
మీదినే ॥ ౨ ॥ ఇంద్రాసోమాదుష్కృతోవవ్రేఅంతరనారంభణేత
మసిప్రవిధ్యతం। యథానాతః పునరేకశ్చనోదయత్తద్వామస్తు సహసే
మన్యుమచ్ఛవః ॥ ౩ ॥ ఇంద్రాసోమావర్తయతంద్వివోవధంసంపృథివ్యా

ఽ అఘశంసాయతర్హణం । ఉత్తక్షతంస్వర్యంపర్వతేభ్యో యేనరక్షో
వావృధానంనిజూర్వథః ॥ ౪ ॥ ఇంద్రాసోమావర్తయతందివస్పర్యగ్నిత
ప్తేభిర్యువమశ్మహన్మభిః । తపుర్వధేభిరజరేభిరత్రిణోనిపర్శానే విధ్యతం
యంతునిస్వరం ॥ ౫ ॥ ఇంద్రాసోమాపరివాంభూతువిశ్వత ఇయం
మతిః కక్ష్యాశ్వేవవాజినా । యాంవాంహోత్రాం పరిహినోమిమేధ
యేమాబ్రహ్మాణినృపతీవజిన్వతం ॥ ౬ ॥ ప్రతిస్మరేథాంతుజయద్భిరే
వైర్హతంద్రుహోరక్షసోభంగురావతః । ఇంద్రాసోమా దుష్కృతే
మాసుగంభూద్యోనః కదాచిదభిదాసతిద్రుహః ॥ ౭ ॥ యోమాపాకేన
మనసాచరంతమభిచష్టే అనృతేభిర్వచోభిః ఆపఇవకాశినా సంగృభీ
తా అసన్నస్త్వాసత ఇంద్రవక్తా ॥ ౮ ॥ యేపాకశంసంవిహరంత
ఏవైర్యేవాభద్రందూషయంతిస్వధాభిః । అహయేవాతాన్ప్రదదాతు
సోమ ఆవాదధాతునిరృతేరుపస్థే ॥ ౯ ॥ యోనోరసందిప్సతిపిత్వో
అగ్నే యో అశ్వానాం యోగవాంయస్తనూనాం । రిపుస్తేనః స్తేయ
కృద్దభ్రమేతునిషహీయతాంతన్వాతనాచ ॥ ౧౦ ॥ పరస్సో అస్తుత
న్వాతనాచతిస్రః పృథివీరధో అస్తువిశ్వాః । ప్రతిశుష్యతుయశో
అస్యదేవాయోనోదివాదిప్సతియశ్చనక్తం ॥ ౧౧ ॥ సువిజ్ఞానంచికితు
షేజనాయసచ్చాసచ్చవచసీపస్పృధాతే । తయోర్యత్సత్యంయతర
దృజీయస్తదిత్సోమోవతిహంత్యాసత్ ॥ ౧౨ ॥ నవా ఉ సోమోవృజి
నంహినోతినక్షత్రియంమిథుయాధారయంతం। హంతిరక్షోహంత్యాసద్వ

దంతముభావింద్రస్య ప్రసితౌ శయాతే ॥ ౧౩ ॥ యదివాహమనృతదేవ
ఽఆసమోఘం వాదేవాఁఽఅప్యూహేఽఅగ్నే । కిమస్మభ్యం జాత
వేదో హృణీషేద్రోఘవాచస్తేనిఋథం సంచంతాం॥ ౧౪॥ అద్యాము
రీయయదియాతుధానో ఽఅస్మియదివాయుస్తతప పూరుషస్య । అధా
సవీరైర్దశభిర్వియూయాయోమామోఘం యాతుధానేత్యాహ॥ ౧౫॥
యోమాయాతుం యాతుధానేత్యాహయోవారక్షాశ్శుచిరస్మీత్యాహ।
ఇంద్రస్తం హంతుమహతావధేన విశ్వస్య జంతోరధమస్పదీష్ట॥ ౧౬॥
ప్రయాజిగాతి ఖర్గలేవనక్తమపద్రుహాతన్వం గూహమానా। వవ్రాఁ
ఽఅనంతాఁఽఅవసాపదీష్ట గ్రావాణోఘ్నంతు రక్షసఽఉపబ్దైః॥ ౧౭॥
విక్షిష్వద్వం మరుతోవిక్ష్విచ్ఛతగృభాయత రక్షసస్సంపినష్టన। వయో
యేభూత్వీపతయంతి నక్తభిర్యేవా రిపోదధిరేదేవేఽఅధ్వరే॥ ౧౮॥ ప్రవ
ర్తయదివోఽఅశ్మానమింద్రసోమశితం మఘవన్త్సంశిశాధి । ప్రాక్తాద
పాక్తాదధరాదుదక్తాదభిజహిరక్షసః పర్వతేన॥ ౧౯॥ ఏతఽఉత్యే పత
యంతిశ్వయాతవఽఇంద్రందిప్సంతి దిప్సవోదాభ్యం । శిశీతేశక్రః పిశు
నేభ్యోవధం నూనంసృజదశనింయాతుమద్భ్యః॥ ౨౦॥ ఇంద్రోయాతూనామ
భవత్పరాశరోహవిర్మథీనామభ్యావివాసతాం । అభీదుశక్రః పరశు
ర్యథావనం పాత్రేవభిందన్త్సతఽఏతిరక్షసః॥ ౨౧॥ ఉలూకయాతుం
శశులూకయాతుం జహిశ్వయాతుముతకోకయాతుం । సుపర్ణయాతు
ముతగృధ్రయాతుం। దృషదేవప్రమృణరక్షఽఇంద్ర॥ ౨౨॥ మానోరక్షో

ఒ అభిన ద్యాతు మావతా మహోచ్ఛతు మిథునాయాకిమీదినా । పృథి వీనః పార్థివాత్పాత్వం హనో౦తరిక్షం దివ్యాత్పాత్వస్మాన్ ॥ ౨ ॥ ఇంద్రదజహిపుమాంసం యాతుధానముత స్త్రీయం మాయయాశాశదా నాం । విగ్రీవాసో మూరదేవా ఒ ఋదంతు మాతేదృశన్ సూర్యముచ్చ రంతం॥ ౨౪॥ ప్రతిచక్ష్వవిచక్ష్వేంద్రశ్చ సోమజాగృతం । రక్షోభ్యోవధ మస్యత మశనింయాతుమద్భ్యః॥ ౨౫॥ ౫-౭-౫॥

మండలాంతశ్లోకములు.

హరిః॥ ఓమ్॥ శ్లో॥ విశ్వేశ్వరవిరూపాక్ష విశ్వరూపసదాశివ। శర ణంభవభూతేశ కరుణాకరశంకర ॥ హరశంభోమహాదేవ విశ్వేశామర వల్లభ । శివశంకరసర్వాత్మన్ నీలకంఠనమోస్తుతే ॥ మృత్యుంజయా యరుద్రాయ నీలకంఠాయశంభవే । అమృతేశాయశర్వాయ మహాదే వాయతేనమః ॥ ఏతానిశివనామాని మండలాంతేషుయఃపఠేత్। నాస్తి మృత్యుభయంతస్య పాపరోగాదికించన ॥ భవాయభవనాశాయ మహా దేవాయధీమతే । రుద్రాయనీలకంఠాయ శర్వాయశశిమాళినే ॥ ఉగ్రా యోగ్రాఘనాశాయ భీమాయభయహారిణే । ఈశానాయనమస్తుభ్యం పశూనాంపతయేనమః ॥ యజ్ఞేశాచ్యుతగోవింద మాధవానంత కేశవ । కృష్ణవిష్ణోహృషీకేశ వాసుదేవనమోస్తుతే ॥ కృష్ణాయగోపీనాథాయచ క్రినేమురవైరిణే । రుక్మిణీశాయనాథాయ వాసుదేవాయతేనమః ॥ రా మాయరామభద్రాయ రామచంద్రాయవేధసే । రఘునాథాయనా థాయ సీతాయాఃపతయేనమః ॥ దశసప్తచనామాని మండలాంతేషు యఃపఠేత్ । సశివస్యపదంగత్వా శివలోకేమహీయతే ॥ శివశంకరవి ఘ్నేశ్వరవిఠ్ఠలముకుంద వామనవాసుదేవ॥

నాసదాసీన్నో సదాసీత్తదానీం నాసీద్రజో నో వ్యోమా పరో యత్ ।
కిమావరీవః కుహకస్య శర్మన్నంభః కిమాసీద్గహనం గభీరం ॥ ౧ ॥ నమృ
త్యురాసీదమృతం న తర్హి న రాత్ర్యాఽఅహ్నఽఆసీత్ప్రకేతః । ఆనీదవాతం
స్వధయా తదేకం తస్మాద్ధాన్యన్న పరః కించనాస ॥ ౨ ॥ తమఽఆసీత్తమసా
గూహ్ళమగ్రే ప్రకేతం సలిలం సర్వమాఽఇదం । తుచ్ఛ్యేనాభ్వపిహి
తం యదాసీత్తపసస్తన్మహినాజాయతైకం ॥ ౩ ॥ కామస్తదగ్రే సమవర్త
తాధి మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ । సతో బంధుమసతి నిరవిందన్హృ
ది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా ॥ ౪ ॥ తిరశ్చీనో వితతో రశ్మిరేషామధః స్విదాసీ
3 దుపరి స్విదాసీత్ । రేతోధాఽఆసన్మహిమానఽఆసన్స్వధాఽఅవ
స్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥ ౫ ॥ కోఽఅద్ధా వేద కఽఇహ ప్రవోచత్కుత
ఽఆజాతా కుతఽఇయం విసృష్టిః । అర్వాగ్దేవాఽఅస్య విసర్జనేనాథా
కో వేద యతఽఆబభూవ ॥ ౬ ॥ ఇయం విసృష్టిర్యతఽఆబభూవ యది వా
దధే యది వా న । యోఽఅస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమన్త్సోఽఅంగ వేద
యది వా న వేద ॥ ౭ ॥ యో యజ్ఞో విశ్వతస్తంతుభిస్తతఽఏకశతం దేవకర్మే
భిరాయతః । ఇమే వయంతి పితరో యఽఆయయుః ప్రవయాపవయేత్యా
సతే తతే ॥ పుమాఀ౽ఏనం తనుతఽఉత్కృణత్తి పుమాన్వితత్నేఽఅధినా
కేఽఅస్మిన్ । ఇమే మయూఖాఽఉపసేదురూ సదః సామాని చక్రుస్తస
రాణ్యోతవే ॥ ౯ ॥ కాసీత్ప్రమా ప్రతిమా కిం నిదానమాజ్యం కిమాసీ
త్పరిధిః కఽఆసీత్ । ఛందః కిమాసీత్ప్రఉగం కిముక్థం యద్దేవా దేవ
మయజంత విశ్వే ॥ ౧౦ ॥ అగ్నేర్గాయత్ర్యభవత్సయుగ్వోష్ణిహయా సవి

తా సంబభూవ అనుష్టుభా సోమ ఉ. ఉక్థైర్మహాస్వాన్బృహస్పతేర్బృహతీ
వాచమావత్ ॥ ౧౧॥ విరాణ్మిత్రావరుణయో రభిశ్రీరింద్రస్య త్రిష్టుభి
హ భాగో అహ్నః । విశ్వాన్దేవాన్జగత్యా వివేశ తేనచాక్లృప్ర ఋష
యో మనుష్యాః॥ ౧౨॥ చాక్లృప్రే తేన ఋషయో మనుష్యా యజ్ఞేజాతే
పితరో నః పురాణే । పశ్యన్మన్యే మనసా చక్షసా తాన్య ఇమం యజ్ఞమ
యజంత పూర్వే॥ ౧౩॥ సహస్తోమాస్సహచ్ఛందస ఆవృతస్సహప్రమా
ఋషయస్సప్త దైవ్యాః। పూర్వేషాం పంథామనుదృశ్య ధీరా అన్వా
లేభిరే రథ్యో౽న రశ్మీన్ ॥ ౧౪ ॥ ౮-౭-౧౭-౧౮॥

అగ్నే హంసిన్యత్రిణం దీద్యన్మర్త్యేష్వా । స్వే క్షయే శుచివ్రత ॥
౧ ॥ ఉత్తిష్ఠసి స్వాహుతో ఘృతాని ప్రతిమోదసే । యత్త్వా స్రుచస్సమ
స్థిరన్ ॥ ౨ ॥ స ఆహుతో విరోచతే౽గ్నిరీళేన్యో గిరా । స్రుచా ప్రతీకమ
జ్యతే ॥ ౩ ॥ ఘృతేనాగ్నిస్సమజ్యతే మధుప్రతీక ఆహుతః । రోచ
మానో విభావసుః ॥ ౪ ॥ జరమాణస్సమిధ్యసే దేవేభ్యో హవ్యవాహన ।
తంత్వా హవంత మర్త్యాః ॥ ౫ ॥ తం మర్తా అమర్త్యం ఘృతేనాగ్నిం స
పర్యత । అదాభ్యం గృహపతిం॥ ౬ ॥ అదాభ్యేన శోచిషాగ్నే రక్షస్త్వం
దహ । గోపా ఋతస్య దీదిహి ॥ ౭ ॥ సత్వమగ్నే ప్రతీకేన ప్రత్యోష
యాతుధాన్యః। ఉరుక్షయేషు దీద్యత్ ॥ ౮॥ తంత్వా గీర్భిరురుక్షయా హవ్య
వాహం సమీధిరే । యజిష్ఠం మానుషే జనే॥ ౯॥ ఇతి వా ఇతి మే మనో
గామశ్వం సనుయామితి । కువిత్సోమస్యాపామితి॥ ౧౦॥ (దీనినేముందు

ఋక్కులకు కూడా చెప్పవలయును) ప్రవాతా ఇవదోధత ఉన్మాపితా
అయంసత। కు...తి॥ ౧౧॥ ఉన్మాపితా అయం సత్వర ధమశ్వా ఇ
నాశవః। కు...తి॥ ౧౨॥ ఉపమాసుతిరస్థితనాశాౌ పుత్రమివప్రియం।
కు...తి॥ ౧౩॥ అహంతష్టేవవంధురం పర్యచామిహృదామతిం। కు...తి॥
౧౪॥ నహిమే అక్షిపచ్చనాచ్ఛాన్త్సుః పంచకృష్ణయః। కు...తి॥
౧౫॥ నహిమేరోదసీ ఉభే అన్యంపక్షంచనప్రతి। కు...తి॥ ౧౬॥ అభి
ద్యాం మహినాభువమభిమాం పృథివీంమహీం। కు...తి॥ ౧౭॥ హం
తాహంపృథివీమిమాం నిదధానీహవేహవా। కు...తి॥ ౧౮॥ ఓషమిత్పృ
థివీమహం జంఘనానీహవేహవా॥ కు...తి॥ ౧౯॥ దివిమేఅన్యఃపక్షో
ధో అన్యమచీకృషం॥కు...తి॥౨౦॥అహమస్మిమహామహోభి నభ్యముదీ
షితః। కు...తి॥ ౨౧॥ గృహోయామ్యరం కృతో దేవేభ్యోహవ్యవాహ
నః। కు...తి॥ ౨౨॥ ౧౮-౧౬-౨౪-౨౫-౨౬-౨౭॥

ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః। అసుంయ
ఈయురవృకాఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పితరోహవేషు॥ ౧॥ ఇదంపితృభ్యోన
మో అస్త్వద్య యేపూర్వాసోయ ఉపరాసఈయుః। యేపార్థివేరజస్యా
నిషత్తా యేవానూనంసువృజనాసువిక్షు॥ ౨॥ ఆహంపితౄన్త్సువిద
త్రాఁ అవిత్సినపాతంచవిక్రమణంచవిష్ణోః। బర్హిషదో యేస్వధయా
సుతస్యభజన్తపిత్వస్తఇహాగమిష్ఠాః॥ ౩॥ బర్హిషదఃపితరఊత్యర్వా
గిమావోహవ్యాచకృమాజుషధ్వమ్। తఆగతావసాశంతమేనాథానః

శంయోరరపోదధాత॥ ౪ ॥ ఉపహూతాః పితరస్సోమ్యాసో బర్హిష్యే
షు నిధిషు ప్రియేషు। త ఆగమంతు త ఇహ శ్రువంత్వధి బ్రువంతు తేవంత్వస్మాన్॥
౫ ॥ ఆచ్యాజాను దక్షిణతో నిషద్యేమం యజ్ఞమభిగృణీత విశ్వే। మాహిం
సిష్ట పితరః కేనచిన్నో యద్వ ఆగః పురుషతా కరామ ॥ ౬ ॥ ఆసీనాసో
అరుణీనాముపస్థే రయిం ధత్త దాశుషే మర్త్యాయ। పుత్రేభ్యః పితరస్తస్య
వస్వః ప్రయచ్ఛత త ఇహోర్జం దధాత ॥౭॥ యే నః పూర్వే పితరస్సోమ్యా
సోనూహిరే సోమపీథం వసిష్ఠాః। తేభిర్యమస్సంరరాణో హవీంష్యుశన్ను
శద్భిః ప్రతికామమత్తు॥ ౮॥ యే తాతృషుర్దేవత్రా జేహమానా హోత్రా
విదః స్తోమతష్టాసో అర్కైః। ఆగ్నే యాహి సువిదత్రేభిరర్వాఙ్ సత్యైః
కవ్యైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః॥ ౯॥ యే సత్యాసో హవిరదో హవిష్పా ఇంద్రేణ
దేవైః సరథం దధానాః। ఆగ్నే యాహి సహస్రం దేవవంద్యైః పరైః పూ
ర్వైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః॥ ౧౦॥ అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహగచ్ఛత సదస్సద
స్సదత సుప్రణీతయః। అత్తా హవీంషి ప్రయతాని బర్హిష్యథా రయిం సర్వ
వీరం దధాతన ॥ ౧౧ ॥ త్వమగ్న ఈళితో జాతవేదో వాడ్ఢవ్యాని సురభీణి
కృత్వా। ప్రాదాః పితృభ్యః స్వధయా తే అక్షన్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయ
తా హవీంషి॥ ౧౨॥ యే చేహ పితరో యే చ నేహ యాంశ్చ విద్మ యాఁ ఉ చ
న ప్రవిద్మ। త్వం వేత్థ యతి తే జాతవేదస్స్వధాభిర్యజ్ఞం సుకృతం జుషస్వ॥
౧౩॥ యే అగ్నిదగ్ధా యే అనగ్నిదగ్ధా మధ్యే దివః స్వధయా మాదయంతే।
తేభిః స్వరాళసునీతిమేతాం యథావశం తన్వం కల్పయస్వ ॥ ౧౪ ॥ ౭-౬.
౧౭-౧౮-౧౯॥

[illegible]ణాగ్నిస్సంవిదానో రక్షోహాబాధతామితః । అమీవా
యస్తేగర్భందుర్ణామాయోనిమాశయే ॥ ౧ ॥ యస్తేగర్భమమీవాదు
ర్ణామాయోనిమాశయే । అగ్నిష్టంబ్రహ్మణాసహ నిష్క్రవ్యాదమనీన
శత్ ॥ ౨ ॥ యస్తేహంతిపతయంతం నిషత్స్నుంయస్సరీసృపం। జాతం
యస్తేజిఘాంసతితమితోనాశయామసి ॥ 3 ॥ యస్తఊరూవిహరత్యం
తరాదంపతీశయే । యోనింయోఅంతరారేళ్హితమితో నాశయామ
సి ॥ ౪ ॥ యస్త్వాభ్రాతాపతిర్భూత్వాజారోభూత్వానిపద్యతే। ప్రజాం
యస్తేజిఘాంసతితమితోనాశయామసి ॥ ౫ ॥ యస్త్వాస్వప్నేనతమసా
మోహయిత్వానిపద్యతే। ప్రజాంయస్తేజిఘాంసతితమితోనాశయామసి॥
౬ ॥ ౮ - ౮ - ౨౦ ॥

దేవానాంపత్నీశ్శం సత్యనూచీరగ్నింగృహపతిం తస్మాదనూచీ పత్నీగార్హపత్యమాస్తే । తదాహూరాకాంపూర్వాంశంసేజ్జామ్యైవై పూర్వపేయమితి తత్తన్నాదృత్యం । దేవానామేవపత్నీఃపూర్వాః శంసే దేషహవా ఏతత్పత్నీషురేతోదధాతి । యదగ్నిర్గార్హపత్యోఽగ్నిర్వై వాసుతత్ గార్హపత్యేనపత్నీషు ప్రత్యక్షాద్రేతోదధాతి। ప్రజాత్యై ప్రజాయతే ప్రజయాపశుభిర్యఏవంవేద। తస్మాత్సమానోదర్యా । స్వసా న్యోదర్యాద్యైజాయాయాఅనుజీవినీజీవతి । రాకాంశంసతిరాకాహవా ఏ తాంపురుషస్యసేవనీంసీవ్యతి। యైషాశిశ్నేఛపుమాంసోస్యపుత్రాజాయం తేయఏవంవేద। పావీరవీంశంసతి। వాగ్వైసరస్వతీపావీరవీవాచ్యేవతద్వా చందధాతి । తదాహుర్యామీం పూర్వాంశంసే 3 త్పిత్ర్యాం 3 ఇతి యామీమేవపూర్వాంశంసేత్ । ఇమంయమప్రస్తరమాహిసీదేతిరాజ్ఞో వైపూర్వపేయం । తస్మాద్యామీమేవపూర్వాంశంసేత్ । మాతలీకవ్యై

ర్యమో౽ అంగిరోభిరితి కావ్యానామనూచీం శంసత్యవరే హ్యేవవైదేవా
న్కావ్యాః పరేణైవపిత్య్రా స్తస్మాత్కావ్యానామనూచీం శంసతి । ఉదీ
రతామవర ఉత్పరాస ఇతిపిత్య్రాఃశంసతి । ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యా
సఇతి యే చైవావమా యేచపరమా యేచ మధ్యమాస్తాన్సర్వాననంతరా
యంప్రీణాతి । ఆహంపిత్యాన్సువిదత్రా౽ అవిత్సీతి ద్వితీయాంశంసతి।
బర్హిషదో యేస్వధయాసుతస్యేత్యేతద్ధహ వా ఏషాంప్రియంధామ । యద్బ
ర్హిషద ఇతిప్రియేణైవైనాన్ స్తద్ధామ్నా సమర్ధయతి। ప్రియేణధామ్నా
సమృధ్యతేయఏవం వేద । ఇదంపిత్భ్యోనమో అస్త్వద్యేతి నమస్కార
వతీమంతతఃశంసతి । తస్మాదంతతః పితృభ్యోనమస్క్రియతే । తదాహు
ర్వ్యాహావంపిత్య్రాః శంసే 3 త్ అవ్యాహావా 3 ఇతివ్యాహావమేవ
శంసేదసంస్థితం వైపిత్యయజ్ఞస్య సాధ్వసంస్థితంవా ఏషపిత్యయజ్ఞం సం
స్థాపయతి యోవ్యాహావంశంసతి । తస్మాద్వ్యాహావమేవశంస్తవ్యం ॥
3-32 ॥ స్వాదుష్కిలాయం మధుమా౽ ఉతాయమితీంద్రస్యేంద్రీ
రనుపానీయాః శంసత్యేతాభిర్వా ఇంద్రస్తృతీయసవనమన్వపిబత్తదనుపా
నీయానామను పానీయాత్వం । మాధ్యందీవనైతహి దేవతాయ దేతా
హోతాశంసతి। తస్మాదేతాసుమద్వత్ప్రతిగిర్యాం । యయోరోజసాస్క
భితారజాంసీతి । వైష్ణువారుణీమృచంశంసతి। విష్ణుర్వైయజ్ఞస్యదురిష్టం
పాతివరుణస్స్విష్టంతయోరుభయోరేవశాంత్యై । విష్ణోర్నుకంవీర్యాణి
ప్రవోచమితి వైష్ణవీంశంసతి । యథావైమత్యమేవంయజ్ఞస్యవిష్ణుస్త
ద్యథాదుష్కృష్టందుర్మతికృతం । సుకృష్టంసుమతీకృతం కుర్వన్నియా
దేవమేవైతద్యజ్ఞస్యదుష్టుతందుఃశస్తం । సుష్టుతంసుశస్తం కుర్వన్నేతియ
దేతాంహోతాశంసతి । తంతుంతన్వన్రజసోభానుమన్విహీతి ప్రాజాప
త్యాంశంసతి ప్రజావైతంతుః ప్రజామేవాస్మా వతత్సంతనోతి । జ్యోతి
ష్మతః పథోరక్షధియాకృతానీతి దేవయానావైజ్యోతిష్మంతః పంథాన
స్తానేవాస్మా ఏతద్వితనోత్యనుల్బణం వయతజోగువామపోమనుర్భవజన

యాదైవ్యాజనమిత్యేవై[illegible]తన్మనోః ప్రజయాసంతనోతి । ప్రజాత్యై
ప్రజాయతే ప్రజయాపశుభిర్య ఏవంవేద । ఏవాన ఇంద్రోమఘవావిరప్
శీత్యుత్తమయాపరిదధాతీయంవా ఇంద్రోమఘవావిరప్శీ । కరత్సత్యా
చర్షణీధృదనర్వేతీయం వైసత్యాచర్షణీధృతనర్వా । త్వంరాజాజనుషాం
ధేహ్యస్మే ఇతీయంవై రాజాజనుషా మధిశ్రవోమాహినం యజ్జరిత్ర ఇతీ
యం వైమాహినంయజ్ఞశ్రవో యజమానోజరితా । యజమానాయైవై
తామాశిషమాశాస్తే । తదుపస్పృశంభూమిపరిద ధ్యాత్తధ్యస్యామేవ
యజ్ఞంసంభరతి । తస్యామేవైనంతదంతతః ప్రతిష్ఠాపయతి । అగ్నేమ
రుద్భిః శుభయద్భిః ఋక్వభిరిత్యాగ్ని మారుతముక్థం శస్త్వాగ్ని మారు
త్యాయజతి యథాభాగం తద్దేవతాః ప్రీణాతి ప్రీణాతి ॥ 3 - 3౮ ॥ త్రీ
ణిహవైయజ్ఞేక్రియంతే । జగ్ధంగీర్ణంవాంతం । తద్ధైతదేవజగ్ధంయదాశం
సమానమార్త్విజ్యంకారయత । ఉతవామేదద్యాదుతవామావృణీతేతి
తత్థతత్పరాజేవ యథాజగ్ధంనహ్యైవతద్యజమానంభునక్త్యథహై తదేవగీ
ర్ణంయద్బిభ్యదార్త్విజ్యంకారయత ।। ఉతవామానబాధేతేత వామేన
యజ్ఞవేశసంకుర్యాదితి తత్థతత్పరాజేవయథాగీర్ణం । నహైవతద్యజమా
నంభునక్త్యథహైతదేవవాంతం యదభిశస్యమాన మార్త్విజ్యంకారయ
తే । యథాహవాఇదంవాంతాన్మనుష్యాబీభత్సంత । ఏవంతస్మాద్దేవా
స్తత్థతత్పరాజేవ యథావాంతంనహైవ తద్యజమానం భునక్తిసఏతేషాం
త్రయాణాం మాశాంనేయాత్తం యద్యేతేషాంత్రయాణామేకం చిదకా
ఘమభ్యాభవేత్తస్యాస్తివామదేవ్యస్యస్తోత్రే ప్రాయశ్చిత్తిరిదంవా ఇదం
నామదేవ్యం । యజమానలోకోఽమృతలోకః । స్వర్గోలోకస్తత్ । తి
భిరక్షరైర్న్యూనం । తస్యస్తోత్ర ఉపసృప్యత ।। త్రేధాత్మానంవిగృ
హ్ణీయాత్పురుష ఇతిసఏతేషులోకేష్వాత్మానం దధాత్యస్మిన్ యజమా
నలోకేస్మిన్నమృతలోకేస్మిన్త్స్వర్గేలోకేస సర్వాందురిష్టి మత్యేత్యపి
యదిసమృత్థా ఇవఋత్విజఃస్యురితి హస్మాహాథహైతజ్జపేదేవేతి॥3-౮౬॥

చతుర్థారణ్యకం ప్రా[illegible]భః.

విదామఘవన్విదాగాతు మనుశంసిషోదిశః । శిక్షాశచీనాంపతే పూర్వీణాంపురూవసో ॥ అభిష్ట్రమభిష్టిభిః ప్రచేతనప్రచేతయ । ఇంద్రద్యుమ్నాయనఇషఏవాహిశక్రః । రాయేవాజాయవజ్రివశ్శవిష్ఠవజ్రిన్నృంజసే । మంహిష్ఠవజ్రిన్నృంజస ఆయాహిపిబమత్స్వ । విదారాయస్సువీర్యంభువోవాజానాంపతిర్వశాం అను । మంహిష్ఠవజ్రిన్నృంజసే యశ్శవిష్ఠఃశూరాణాం । యోమంహిష్ఠోమఘోనాంచికిత్వోఅభినోనయ । ఇంద్రోవిదేతముస్తుషేవశీహిశక్రః । తమూతయేహవామహే జేతారమపరాజితం । సనఃపర్షదతిద్విషః । క్రతుశ్ఛందఋతంబృహత్ । ఇంద్రంధనస్యసాతయేహవామహే జేతారమపరాజితం । సనఃపర్షదతిద్విషస్సనః పర్షదతిస్రిధః । పూర్వస్యయత్తే అద్రివస్సుమ్న ఆధేహినోవసో । పూర్తిశ్శవిష్ఠశస్యత ఈశేహిశక్రః । నూనంతన్నవ్యంసన్యసేప్రభోజనస్యవృత్రహన్ । సమన్యేషుబ్రవావహైశూరోయోగోషుగచ్ఛతి । సఖాసుశేవోఅద్వయాః । ఏవాహ్యేవైవాహ్యగ్నా 3 ఇ ॥ ఏవాహ్యేవైవాహీం 3 ద్రం॥ ఏవాహ్యేవైవాహివిష్ణో 3 ఉ॥ ఏవాహ్యేవైవాహిపూష 3 న్॥ ఏవాహ్యేవైవాహిదేవా 3 ః॥ ఏవాహిశక్రోవశీహిశక్రోవశాం అను॥ ఆయోమన్యాయమన్యవ ఉపోమన్యాయమన్యవే ॥ ఉపేహివిశ్వధ విదామఘవన్విదో 30 ॥ చతుర్థారణ్యకం॥

అధిశ్రవణమంత్రాస్సంపూర్ణాః.

(౨) యజ్ఞోపవీతధారణప్రయోగః.

కేశవాయస్వాహా........శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠఋషిః...ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ + + శ్రౌతస్మార్తనిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం । ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధ పురుషార్థఫలావాప్త్యర్థం । నూతనయజ్ఞోపవీతధారణం కరిష్యే॥ యజ్ఞోపవీతేత్యస్య మంత్రస్య పరమేష్ఠీపరబ్రహ్మర్షిః । పరమాత్మాదేవతా । త్రైష్టుబ్గాయత్రీచ్ఛందః । యజ్ఞోపవీతధారణే వినియోగః॥

ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్ ॥ ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచశుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తుతేజః ॥ పునరాచమ్య॥ కేశవాయస్వాహా......శ్రీకృష్ణాయనమః॥

ఇట్లు ప్రతియజ్ఞోపవీతమునకును ఆచమనముజేసి మంత్రము చెప్పి కుడిబాహువు యెత్తితద్వారా సవ్యబాహువుపైన అనగా యెడమబాహువునందు యజ్ఞోపవీతమును ధరించవలయును తుదపు తిరిగి యాచమనము జేయవలెను ఒకటికంటె యెక్కువ యజ్ఞోపవీతములను ధరించునపుడు ద్వితీయ, తృతీయ, చతుర్థ, పంచమ, యజ్ఞోపవీతధారణం కరిష్యే॥ అనిసంకల్పముజేయవలెను. మంత్రపఠనసమయములో కుడిబాహువెత్తి శరీరమునంటకుండ యజ్ఞోపవీతమును పట్టియుంచి మంత్రాంతమందు ధరించవలెను.

పరిషేచనక్రమః.

ఓంభూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నం గాయత్ర్యా ప్రోక్షేత్ సత్యంత్వర్తేనపరిషించామి॥ అహని। ఋతంత్వాసత్యేనపరిషించామి॥ రాత్రౌ ఇతిపర్యుక్ష్య॥

అమృతమస్తు । అమృతోపస్తరణమసి॥ ఇత్యుదకంప్రాశ్య ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా । ఓంఅపానాయస్వాహా। ఓంవ్యానాయస్వాహా। ఓం

ఉదానాయస్వాహా । ఓం సమానాయస్వాహా ॥ ఇతి కిఞ్చిద్భుక్త్వాకించిదన్న కణాన్ ప్రాశయేత్ ॥ ఉత్తరాపోశనమ్॥

భోజనాంతే॥ అమృతాపిధానమసి ॥ ఇత్యుదకం ప్రాశయేత్ ॥

శ్లో॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం । అర్థినాముదకం దత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుదకశేషం దక్షిణభాగేవిసృజేత్ ॥

ఇతి పరిషేచనం సమాప్తః,

ఋగ్వేదాబ్దికధర్మా

శ్లో॥ దంతధావనమభ్యంగం నఖకేశనికృంతనం ।
కర్తాకుర్వీత పూర్వేద్యుర్భోక్తాచైవపరేఽహని॥ ౧॥

తా॥ పండ్లుతోముకొనుట, తలంటికొనుట, గోళ్లుతీసికొనుట, వపనముచేయించు కొనుట, యీకృత్యములు ఆబ్దికమునకు పూర్వదినమందు కర్తచేయవలయుననియు ఆబ్దికమునకు పరదినమందు భోక్తచేయవలయుననియు చెప్పిరి.

శ్లో॥ ఆమశ్రాద్ధంతుపూర్వాహ్ణే ఏకోద్దిష్టంతుమధ్యమే ।
పార్వణంచాపరాహ్ణే: స్యాత్ప్రాతర్వృద్ధినిమిత్తకమ్॥ ౨॥

తా॥ ఆమశ్రాద్ధము పూర్వాహ్ణమునందు (అనగా రెండుజాములకు పూర్వము) జేయవలయును. ఏకోదిష్టము మధ్యాహ్నకాలంబున జేయవలయును. అన్నముచేనాచరింపబడు ఆబ్దికములను రెండుజాములకుపైని జేయవలయును. అదియేవిధమనగా. అప్పుడుండు అహఃప్రమాణము నయిదుభాగములుచేసి రెండవభాగములో నామశ్రాద్ధము మూడవభాగములో ఏకోద్దిష్టము నాల్గవభాగములో నన్నశ్రాద్ధ మాచరింపవలయును, ఇట్లు ప్రాతఃకాలము మొదలు క్రమంబున వృద్ధిగాజెప్పఁబడినది.

శ్లో॥ మృతాహంచసపిండంచగయాశ్రాద్ధం మహాలయం ।
ఆపన్నోపినకుర్వీత శ్రాద్ధమామేనకర్హిచిత్ ॥ 3॥

తా॥ ప్రత్యాబ్దికము, సపిండీకరణము, గయాశ్రాద్ధము, మహాలయశ్రాద్ధము, యీ శ్రాద్ధములను తానెంత యాపత్తులోనుండినను ఆమపదార్థముచే చేయఁగూడదు. అన్న శ్రాద్ధముగా జేయవలయును.

శ్లో॥ దంతధావనతాంబూలం క్షౌరాభ్యంగమభోజనం।
రత్యౌషధం పరాన్నంచ శ్రాద్ధకర్తావివర్జయేత్॥ ౪॥

తా॥ పండ్లుతోముకొనుట, తాంబూలము వేసికొనుట, క్షౌరము, అభ్యంగనము, భోజనముచేయకుండుట, సంభోగము, ఔషధము, ఇతరులయన్నము భుజించుట, యీ కృత్యములను శ్రాద్ధమును పెట్టుయజమానుఁడు ఆబ్దికదినంబున విడువవలయును.

శ్లో॥ పునర్భోజనమధ్వానం భారాధ్యయనసంగమం।
దానంప్రతిగ్రహం హోమం శ్రాద్ధభోక్తాష్టవర్జయేత్॥ ౫॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు భోక్తగానుండునట్టి పురుషుండు శ్రాద్ధదినమునందు రెండవ సారి భుజించుట, మార్గంబుననడచుట, బరువుమోయుట, అధ్యయనముజేయుట, సంభోగము, దానమిచ్చుట, దానముపుచ్చుకొనుట, హోమముజేయుట, ఈయెనిమిది కృత్యములను విడువవలయును.

శ్లో॥ ముక్తకచ్ఛాతు యానారీముక్తకేశీతథైవచ।
హసంతీపచతిశ్రాద్ధేనిరాశాః పితరోగతాః॥ ౬॥

తా॥ స్త్రీవస్త్రవిహీనముగాగాని తలవెంట్రుకలను ముడివేసికొనకగాని నవ్వుచు గాని వంటజేసినయెడల పితృదేవతలు ఆశారహితులై వెళ్లిపోదురు.

శ్లో॥ ఆమంత్రితస్తుయో విప్రోభోక్తుమన్యత్రగచ్ఛతి।
నరకానాంశతం ప్రాప్యచండాలేష్వభిజాయతే॥ ౭॥

తా॥ ఏబ్రాహ్మణుఁడు శ్రాద్ధమునకు భోక్తగానియమింపబడి తిరిగి మఱియొక ప్రదేశమునకు భుజించుటకు వెళ్లునో అట్టివాడు నూఱునరకములననుభవించి పిమ్మటచండాల వంశమునందు బుట్టును.

శ్లో॥ నిమంత్రణంకారయిత్వా నివారయతియోద్విజం।
బ్రహ్మహత్యామవాప్నోతి శూద్రయోనౌచజాయతే॥ ౮॥

తా॥ శ్రాద్ధకర్తయొక బ్రాహ్మణునిభోక్తగా నియమించి తిరిగి వద్దనిచెప్పిజేని యతండు బ్రహ్మహత్యాదోషమునుబొంది జన్మాంతరంబున శూద్రవంశమునందుబుట్టును.

శ్లో॥ నిమంత్రితస్సన్నేవ కుర్యాచ్ఛ్రాద్ధవిలంబనం।
చిరకాలం భవేద్ద్రోహీ పచ్యతే నరకాగ్నినా॥ ౯॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు భోక్తగా నియమింపఁబడినవాడు వ్యర్థముగా నిరుకుచు చాల సేపు యాలస్యము జేసినయెడల అట్టివాడు ద్రోహము చేసినవాడై నరకమందైన యగ్నిచే దహింపఁబడును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధేగ్రాహ్యస్త్రయస్స్యాగ్రాః కుశాస్స్యుష్షోడశాంగుళాః।
ద్విమూలమేకతః కుర్యాత్పవిత్రం చాగ్రమేకతః॥ ౧౦॥
ద్వ్యంగుళం మూలవలయం గ్రంథిరేకాంగుళం తథా।
చతురంగుళమగ్రం స్యాత్పవిత్రస్య ప్రమాణకం॥ ౧౧॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు పవిత్రము నిమిత్తము పదియాఱంగుళములు పొడవుగల మూఁడు దర్భలను తీసికొని వానిలో రెండుదర్భల మొదళ్ళు యొకప్రక్కను నొకదర్భయొక్క మొదలు మఱియొకప్రక్కను నుండులాగున సమయముగా నుంచి ముడిఒక యంగుళము పొడవుండునట్లుగాను ముడిక్రిందవలయము రెండంగుళము లుండునట్లుగాను ముడిపైని కొనలు నాలుగంగుళములు పొడవుండునట్లుగాను పవిత్రము కట్టవలయును.

శ్లో॥ సంకల్పాదౌ చ యే దర్భాస్త్యాజ్యా విప్రాంఘ్రిశోధనే।
అర్చనాదౌ ధృతా యే చ త్యాజ్యాః శ్రాద్ధవిసర్జనే॥ ౧౨॥
త్యాగేషట్సుపవిత్రాణి యజుషాం శ్రాద్ధకర్మణి।
బహ్వృచానాం ద్వయోశ్చైవ విధిరేష ఉదాహృతః॥ ౧౩॥

తా॥ శ్రాద్ధమును ప్రారంభించుటకు సంకల్పము జేయునప్పుడు ధరించిన దర్భలను బ్రాహ్మణపాదప్రక్షాళనము జేసిన పిమ్మట విడిచిపెట్టవలయును పిమ్మట అర్చనజేయుటకు ముందుగా ధరించినదర్భలను శ్రాద్ధాంతమునందు విడువవలయును ఈదర్భల విసర్జన విషయమై యజుర్వేదులకు నారుస్థలములు చెప్పిరి. ఋగ్వేదులకు రెండుస్థలములనియు చెప్పుదురు. వీనివిషయమై నాచే వ్రాయఁబడిన యాజుషస్మార్తానుక్రమణికయందుఁ జూడదగును.

శ్లో॥ ప్రథమాబ్దే పంచదర్భైః ప్రత్యబ్దే సప్తభిస్తథా।
తీర్థే మహాలయే చైవ నవదర్భైస్తుకూర్చకః॥ ౧౪॥

తా॥ మొదటిసంవత్సరమున యాబ్దికమునందు అయిదుదర్భలచేతను అటుపిమ్మట ప్రతిసంవత్సరమున పెట్టబడు అబ్దికమున యేడుదర్భలచేతను తీర్థశ్రాద్ధము మహాలయములయందు తొమ్మిదిదర్భలచేతను కూర్చను కట్టవలయును.

శ్లో॥ తిష్ఠన్కుర్యాదుపస్థానం దేవతాభ్య ఇతి క్రమాత్ ।
నమ ఇత్యాదిభిర్మంత్రైః స్సవ్యే నైవద్విజస్తుతౌ॥ ౧౫॥

తా॥ "దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చ" అనియు "నమస్స్వధాయైస్వాహాయై" అనునట్టి మంత్రములచే బ్రాహ్మణస్తోత్రమును జేయునప్పుడు నిలుచుండి సవ్యముగానే ప్రార్థనమును జేయవలయును.

శ్లో॥ షష్ఠీవిభక్త్యాసంకల్పః క్షణశ్చాక్షయ్యకర్మచ।
షష్ఠ్యా వాస్యాచ్చతుర్థ్యావా సనదానం ద్విజాతయే॥ ౧౬॥
ద్వితీయయా వాహనంస్యాద్ద్విభక్తిస్తు చతుర్థికా ।
అన్నదానే పిండపూజా స్వధాస్వస్తితి వాచనే ॥ ౧౭॥
పిండదానేతు సంబుద్ధిర్యేచ త్వేత్యాదితః పురా।
తతః పరంచతుర్థీచే త్యుభయంసర్వసమ్మతం॥ ౧౮॥
శేషాణి సర్వకర్మాణి సంబుద్ధ్యంతే యథాక్రమమ్।
ఇదం తే వా ఇదం వో వా ప్రయుంజ్యైవ సమాచరేత్॥ ౧౯॥

తా॥ సంకల్పము, క్షణమునిచ్చుట, అక్షయ్యమునుడువుట, ఇవి షష్ఠీవిభక్తిపూర్వకముగా నాచరింపవలయును. షష్ఠీవిభక్తిగాని, చతుర్థీవిభక్తిగాని యాసనమునిచ్చునప్పుడు చెప్పవలయును. ద్వితీయావిభక్తి జెప్పి యావాహనమును జేయవలయును. అన్నమును త్యక్తము జేయునపుడు చతుర్థీవిభక్తి చెప్పవలయును. పిండములపూజించునపుడు స్వధాస్వస్తులను చెప్పునపుడు సంబోధనము చెప్పవలయును. పిండప్రదానసమయంబున "యేచత్వామను" అను వాక్యమునకు పూర్వముసంబోధనయు నటుపిమ్మట చతుర్థీవిభక్తియు జెప్పవలయునని పెద్దలందరి యభిప్రాయమైయున్నది. మఱియు నింక మిగిలిన సమస్తక్రియలు సంబోధనయే చెప్పవలయును. 'ఇదం తే' అని గాని 'ఇదంవో' అనిగాని యెచ్చట యెట్లుపయోగించునో యావిధముగా ప్రయోగింపఁదగును.

శ్లో॥ అన్నదానే విశేషస్స్యాదాదౌసంబుద్ధిరుచ్యతే।
ప్రథమాథచతుర్థీస్యాద్యథాలింగంవిభక్తితః॥ ౨౦॥
విభక్తిలింగాన్యజ్ఞాత్వా శ్రాద్ధంయదిసమాచరేత్ ।
హవ్యందేవానగృహ్ణంతి కవ్యంచపితరస్తథా॥ ౨౧॥

తా॥ అన్నమును త్యక్తమును జేయునపుడు మొదటసంబోధనయు పిమ్మట ప్రథమావిభక్తియు తర్వాత చతుర్థీవిభక్తియునని విశేషముకలదు గాన ఆయాలింగములు

ననుసరించి విభక్తులను చెప్పవలయును. విభక్తియ్యోర్లింగములను దెలిసికొనక శ్రాద్ధమాచరించెనేని హావ్యమును దేవతలుగ్రహింపరు. కవ్యమును పితృదేవతలుగ్రహింపరు.

శ్లో॥ ఇష్టిశ్రాద్ధేదక్షక్రతూ సంకీర్త్యావైశ్వదేవకౌ।
నాందీముఖేసత్యవసూ సాపింఢ్యేకాలకామకౌ॥ ౨౨॥
పురూరవార్ద్రివౌచైతౌ పార్వణేసముదాహృతౌ।
హేమశ్రాద్ధేధనురుచీ తీర్థేధురివిలోచనౌ॥ ౨౩॥
ఏకోద్దిష్టేరుద్రసంజ్ఞో విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ।
ప్రేతశ్రాద్ధంసోదకుంభం నిత్యశ్రాద్ధమదైవికం।
ఏకోద్దిష్టంపురాణంతు సదైవమితిచస్మృతమ్॥ ౨౪॥

తా॥ ఇష్టిశ్రాద్ధములయందు దక్షుఁడు, క్రతు, వులనియు నాందీ శ్రాద్ధమునందు సత్య, వసు, వులనియు సపిండీకరణమునకాల, కాముఁడు, లనియు ప్రత్యాబ్దికమునందు పురూరవ, ఆర్ద్రివులనియు హిరణ్యశ్రాద్ధంబున ధను, రుచు, లనియు తీర్థశ్రాద్ధమునందు ధురివిలోచను, లనియు ఏకోద్దిష్టమునందు రుద్రుఁడు,అనియు విశ్వేదేవతులు పదముగ్గురుగా నేర్పడియుండిరి. ప్రేతశ్రాద్ధము జలకుంభసహితముగాను, నిత్యశ్రాద్ధము విశ్వేదేవరహితముగాను, ఏకోద్దిష్టము విశ్వేదేవసహితముగా నాచరింపవలయును.

శ్లో॥ సంబంధంప్రథమంబ్రూయా న్నామగోత్రమనంతరం।
పశ్చాద్రూపంవిజానీయా త్క్రమఏషసనాతనః॥ ౨౫॥

తా॥ ముందుగా సంబంధమును చెప్పవలయును. పిమ్మట పేరును తర్వాత గోత్రమును అనంతరము రూపను నీప్రకారము క్రమముగా జెప్పవలయునని పూర్వాచారమైయున్నది.

శ్లో॥ శర్మేతిబ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మేతిక్షత్రసంశ్రయం।
గుప్తదాసాత్మకంనామ ప్రశస్తంవైశ్యశూద్రయోః॥ ౨౬॥

తా॥ బ్రాహ్మణునకు శర్మఅనియు క్షత్రియునకు వర్మఅనియు వైశ్యులకు గుప్త అనియు శూద్రులకు దాసఅనియు అబ్దికంబులయందు,వారివారి విధ్యుక్తప్రకారం జరుపుకొనదగును.

శ్లో॥ సంకల్పేచాసనేపాద్యే పిండేచాచ్ఛాదనేక్షణే।
అన్నేచావాహనాక్షయ్యే తైలేస్యాదంజనేపిచ॥
సంబంధనామగోత్రాణి రూపాస్యేవానువాదయేత్॥ ౨౭॥

తా॥ (సం)కల్పమునందు ఆసనమునందు పాద్యమునందు పిండప్రదానమునందు అచ్ఛాదమునందు తృణమునందు అన్నమును త్యక్తముచేయునపుడు ఆవాహనమునందు అక్షయ్యోక్తియందు తిలాంజనమునందు సంబంధము నామము గోత్రము రూపమును చెప్పవలయును.

శ్లో॥ ప్రాదేశమాత్రందేవానాం మండలంచతురశ్రమం।
అరత్నిమాత్రంపిత్రర్థం ద్వయోర్మధ్యేషడంగుళమ్॥ ౨౮॥

తా॥ విశ్వేదేవతలకు పాదప్రక్షాళనజేయునట్టి మండలము సమయముగా చతుర్రశ్రముగాను లాడితెడుపాదవు అంతియే, వెడల్పునుండునట్లుగాను పితృదేవతల గురించిన మండలము గుండ్రముగాను జానెడు విశాలముగలదిగాను। ఈ రెండు మండలముల మధ్య నారంగుళముల వ్యవధియుండునట్లుగాను జేయవలయును.

శ్లో॥ వివాహోత్సవయజ్ఞేషు శ్రాద్ధేచైవతుసర్వదా।
విప్రాణాముపవిష్టానాం పాదాప్రక్షాలయేద్బుధః॥ ౨౯॥

తా॥ వివాహమునందు మతియుక వైభవములందు యజ్ఞములయందు శ్రాద్ధములయందును బ్రాహ్మణులను కూర్చుండబెట్టి పాదప్రక్షాళనమును జేయవలయును.

శ్లో॥ మండలాత్పశ్చిమేదేశే బ్రాహ్మణేష్వాగతేషుచ।
తత్రైవంవిసృజేత్పాద్యం క్షాలనంమండలోపరి॥ ౩౦॥

తా॥ మండలములకు పడమటిప్రదేశమునకు బ్రాహ్మణులను రప్పించి పాద్యమును విడిచి పిమ్మట మండలముపైని పాదములుండునట్లుజేసి పాదప్రక్షాలనము జేయవలయును

శ్లో॥ మండలాత్పూర్వతోదేవైః పితృభిశ్చోత్తరే।
కర్త్రాచైవతుఈశాన్యా మేవమాచమనంస్మృతమ్॥ ౩౧॥

తా॥ మండలమునకు తూర్పుభాగంబున విశ్వేదేవులును మండలమునకు నుత్తరభాగంబున పితృదేవతలును ఈశాన్యభాగంబున యజమానియును గూర్చుండి యాచమనము జేయవలయును.

శ్లో॥ స్వాగతంస్వస్తివచనం దక్షిణాచప్రదక్షిణం।
గోత్రవాదనమర్ఘ్యంచ షడేతాన్యుపవీతినా॥ ౩౨॥

తా॥ స్వాగతము, స్వస్తిపలుకుట, దక్షిణనిచ్చుట, ప్రదక్షిణముజేయుట, గోత్రమునుచ్చరించుట, అర్ఘ్యమునిచ్చుట, ఈయారును పితృస్థానమునందును సవ్యముగాజేయాచరింతవలయును.

శ్లో॥ నిపాత్యదక్షిణంజాను దేవాన్పరిచరేత్సదా।
పిత్రూణాంపరిచర్యాతు వామజానునిపాతనాత్॥ 33॥
ప్రదక్షిణంతు దేవానాం పిత్రూణామప్రదక్షిణం।
పిత్రూణాంద్విగుణాభుగ్నాః దర్భాద్దైవేఋజుత్వగాః॥
దైవేతూదఙ్ముఖఃకర్తా పిత్రేస్యాద్దక్షిణాముఖః॥ 34॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమందు జేయఁదగినక్రియలను కుడిమోకాలునువంచియు ప్రదక్షిణమగునట్లుగా నాచరింపవలయును. పితృస్థానమునందు జేయఁదగినక్రియలను ఎడమమోకాలునువంచి యప్రదక్షిణమగునట్లుగా జేయవలయును. పితృస్థానమం దుపయోగింపబడు దర్భలుద్విగుణముగాను వంచబడియుండునట్లుగాను, విశ్వేదేవస్థానమందుపయోగింపఁబడు దర్భలు తిన్నగానుండునట్లును జేయవలయును. విశ్వేదేవస్థానమునందు పూజాదికమాచరించునపుడు ఉత్తరముఖంబుగాను పితృస్థానమునందుండునపుడు దక్షిణాభిముఖుఁడుగాను కర్తకూర్చుండవలయును.

శ్లో॥ ద్వాభ్యామేవతుపర్ణాభ్యా మర్ఘ్యపాత్రాణిపైతృకే।
సపిండీకరణేప్రేత కార్యేష్వేకేనచైవహి॥ 35॥

తా॥ అబ్దికాదులయందు నర్ఘ్యపాత్రములను రెండుయాకులచేత నేర్పరచవలయును. సపిండీకరణమునందు మఱియు నితరములగు ప్రేతకార్యములందు నొక్కొక్కయాకుతోనే యర్ఘ్యపాత్రముల నేర్పరచవలయును.

శ్లో॥ పవిత్రమంగుళౌకృత్వా నదద్యాద్గంధలేపనం।
దీయతేయదిమూఢాత్మా రౌరవంనరకంవ్రజేత్॥ 36॥

తా॥ పవిత్రమును వ్రేలియందుంచికొని గంధము నియ్యకూడదు. అట్లు తెలియక యిచ్చెనేని రౌరవమను నరకమును బొందును.

శ్లో॥ స్వధార్ఘ్యస్వస్తిసంపన్న గంధపుష్పతిలేషుచ।
ధూపదీపాదిదానేషు నామధేయాదినేష్యతే॥ 37॥

తా॥ స్వధా, అర్ఘ్య, స్వస్తి, సంపన్న, గంధ, పుష్ప, తిలలు, ఇత్యాదిప్రదేశములయందును ధూపము దీపము మొదలగునవి యిచ్చు సమయంబునను నామధేయము చెప్పనగత్యములేదు.

శ్లో॥ వాసాంసి వాససీవాపి యోనదద్యాన్మృతేహని।
పితరస్తస్యతద్వర్షం నగ్నాఏవనసంశయః॥ 38॥

తా॥ [illegible]వస్త్రములను[illegible] రెండువస్త్రములనుగాని లేక యొకవస్త్రమును గాని యాబ్దికదినంబున భోక్తలకు నివ్వకుండిన యాతని పితృదేవతలు సంవత్సరపర్యంతము దిగంబరులై యుందురు.

శ్లో॥ పితౄన్సత్కృత్యవాసోభిర్దద్యాద్యజ్ఞోపవీతకం।
యజ్ఞోపవీతదానేన వినా శ్రాద్ధంతునిష్ఫలమ్॥ 39॥

తా॥ పితృదేవతులను మొదట వస్త్రములనిచ్చి పూజించి పిమ్మట యజ్ఞోపవీతము నియ్యవలయును. యజ్ఞోపవీతముల నియ్యకుండినేని యాశ్రాద్ధమువ్యర్థమగును.

శ్లో॥ కుర్వీతభోజనార్థంహి మండలానియథాక్రమం।
దైవికేచతురశ్రంతు పిత్రేవృత్తానియత్నతః॥ 40॥

తా॥ బ్రాహ్మణభోజనము నిమిత్తమై వారివారికి చెప్పఁబడినరీతిగా మండలములను విశ్వేదేవస్థానమునందు చతురశ్రముగాను పితృస్థానమునందు గుండ్రముగా నేర్పరచవలయును.

శ్లో॥ క్షిపేద్దైవేయవాన్దర్భాన్ పైతృకేసకుశాన్తిలాన్।
మండలేదైవికేపాత్రే సౌవర్ణేరజతేన్యథా॥ 41॥
తదభావేసుపర్ణాని భాజనానిన్యసేదథ॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమునందు యవలను దర్భలను చల్లవలయుననియు పితృస్థానమునందు తిలసహితముగా దర్భలనుజల్లవలయుననియు చెప్పఁబడెను. విశ్వేదేవస్థానమునందు బంగారపు పాత్రయును, పితృస్థానమునందు వెండిపాత్రయును, మండలముల యందుంచవలయును. అవి సంభవించని పక్షంబున యోగ్యములగు యాకులతో కుట్టబడిన విస్తళ్లనుంచవలయును.

శ్లో॥ ఆగ్నేయాదిపరిస్తీర్య పితృపూర్వంతిలోదకైః।
కుశైస్తిలైర్భస్మనాద్భిర్మధ్యేమధ్యేజలేనతు॥ 42॥
కరశుద్ధింతతఃకుర్యాత్తతోయంమండలేక్షిపేత్॥

తా॥ పాత్రములనుంచుటకు ముందుగా స్థలశుద్ధి జేయవలయును. అప్పుడు పితృస్థానమునందు ముందుగా ఆగ్నేయదిక్కు మొదలుపెట్టి దర్భలు తిలలు భస్మమొదలగు వానితో గూడను జలమునుజల్లి స్థలశుద్ధిజేసి పిమ్మట జలముతో హస్తమును కడిగికొని యాజలమును పాదప్రక్షాళనముజేయఁబడిన మండలందు విసర్జించవలయును.

శ్లో॥ దైవేవాయవ్యమారభ్య పరిషించేజ్జలేనచ।
కుశైఃపాత్రయశ్చైవ భస్మనాకరశోధనమ్॥ ४3॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమునందు వాయువ్యదిక్కు మొదలిడి స్థలశోధనచేయుచుజలము దర్భలు యవలు మొదలగువానిని జల్లి శుద్ధి జేసి భస్మముతో కరశుద్ధి జేసి కొనవలెను.

శ్లో॥ అకృత్వాభస్మమర్యాదాం నకుర్యాత్పాణిశోధనం।
ఆసురంతద్భవేచ్ఛ్రాద్ధం పితౄణాంనోపతిష్ఠతే॥ ४४॥

తా॥ భస్మసహితముగా జలములో హస్తశుద్ధిని జేసికొననియెడల శ్రాద్ధము రాక్షస శ్రాద్ధమని చెప్పఁబడును. పితృదేవతలును తృప్తినొందరు.

శ్లో॥ అన్వష్టక్యంచపూర్వేద్యు ర్మాసిమాస్యథపార్వణం।
కామ్యమాభ్యుదయోష్టమ్యా మేకోద్దిష్టమథాష్టమమ్॥ ४ꢋ॥

తా॥ ప్రతిమాసంబునను పార్వణ శ్రాద్ధమునాచరింపవలయును. పూర్వదినమందు అష్టకాశ్రాద్ధము నాచరింపవలయును అష్టమియందున కామ్యంబు నభ్యుదయకరమైన శ్రాద్ధము నాచరింపవలయును. యెనిమిదవదియేకోద్దిష్టముగా నాచరింపవలయును.

శ్లో॥ చతుర్ష్వాద్యేషుసాగ్నీనాం వహ్నౌహోమోవిధీయతే।
పిత్ర్యబ్రాహ్మణహస్తేస్యా దుత్తరేషుచతుర్ష్వపి॥ ४౬॥

తా॥ అగ్నిహోత్రములుగలవారు అష్టకాశ్రాద్ధములలో మొదటినాలుగు శ్రాద్ధములయందు నగ్నిహోత్రములో హోమముజేయవలయును. మిగిలిననాలుగు శ్రాద్ధములయందు పితృస్థానమందు నియమింపఁబడిన బ్రాహ్మణ హస్తమునందు హోమముజేయవలయును. (అనఁగా హస్తమందుంచవలెను. ఋగ్వేదులు)

శ్లో॥ ప్రేతకార్యేషుసర్వేషు సపిండీకరణేతథా।
పాణావేవతుహోమంస్యా దన్యత్రాగ్నౌకరేపివా॥ ४౭॥

తా॥ అన్నివిధములగు ప్రేతకృత్యములందును సపిండీకరణమునందును హస్తమునందేహోమముజేయవలయును. ఇతరశ్రాద్ధములయందు నగ్నిహోత్రంబునగాని హస్తమునందుగాని హోమముజేయఁదగును.

శ్లో॥ అనగ్నికస్సదారశ్చే దగ్నౌకర్మపితుఃకరే।
వైశ్వదేవకరేకుర్యా ద్బ్రాహ్మచార్యకళత్రకః॥ ४ꢊ॥

తా॥ భార్యాగ్ని లేనివాడు భార్యగలవాడైనవాడు అగ్నిహోత్రమునందు జేయదగిన క్రియలు పితృస్థాన నిమంత్రితుడైన బ్రాహ్మణుని హస్తమునందు హోమముజేయ వలయును. బ్రహ్మచారియు భార్యావిహీనుఁడును విశ్వేదేవస్థాన నిమంత్రితుడగు బ్రాహ్మణుని హస్తమునందు హోమముజేయవలయును.

శ్లో॥ అనగ్నిర్బ్రహ్మచారీచ శ్రాద్ధంకుర్వీతపార్వణం।
పితృభిస్సమనుజ్ఞాతో వైశ్వదేవేతుహూయతే॥ ౭౯॥
హుత్వాదేవకరేనగ్ని శ్శేషంపిత్ర్యేషునిక్షిపేత్।
సహిస్మృతా శ్శేషభాజో విశ్వేదేవాఃపురాణగైః॥ ౫౦॥

తా॥ అగ్నిహోత్రములేనివాడును బ్రహ్మచారియునగువాడు శ్రాద్ధమును పార్వణయుక్తముగా నాచరింపుచు పితృస్థానీయభోక్తచేననుజ్ఞనుబొంది విశ్వేదేవస్థానమందుండిన బ్రాహ్మణుని హస్తమునందు హోమముజేయవలయును. ఇట్లుభార్యాగ్ని లేనివాడు విశ్వేదేవునిహస్తమునందు హోమముజేసి మిగిలినది పితృపాత్రయందుంచవలయును. ధర్మశాస్త్రజ్ఞులు శేషమునకు విశ్వేదేవతలు పొందతగిన వారుకారనిచెప్పిరి.

శ్లో॥ కుశైరాజ్యంగృహీత్వాతు మూర్ధానందివఇత్యృచా।
దైవపూర్వాణిపర్ణాని భాజనాన్యభిఘారయేత్॥ ౫౧॥

తా॥ ఆజ్యములో దర్భలనుముంచి "మూర్ధానందివ" అను మంత్రము నుచ్చరింపుచు పాత్రాభిఘారము ముందు విశ్వేదేవస్థానమునందును పిమ్మట పితృస్థానమునందును జేయవలయును.

శ్లో॥ అమాస్వేత్యాదికాన్మంత్రాన్ సూక్తానిచజపన్స్వయం।
సవ్యేనైవతతోన్నాది విధినాపరివేషయేత్॥ ౫౨॥

తా॥ "అమాసు" ఈమొదలగు మంత్రములను సూక్తములను జదువుచు తాను సవ్యముగా నన్నముమొదలగువానిని యథావిధిగా నుంచవలయును.

శ్లో॥ అన్నంచపాయసంభక్ష్యం ఘృతంచవ్యంజనాదికం।
సూపమంతేప్రదాతవ్యం సర్వంస్యాద్దేవపూర్వకమ్॥ ౫౩॥

తా॥ ముందుగా నన్నమును పిమ్మట పాయసము భక్ష్యములు నెయ్యి కూరలు మొదలగునవి చివరకు సూపమునుంచవలయును. ముందువిశ్వేదేవస్థానమునందును పిమ్మట పితృస్థానమునందు నుంచవలయును.

శ్లో॥ పత్నీ వాప్యథవాపుత్ర శ్శిష్యోవా... వేషయేత్
శాకాదీ౯ పురతో స్థాప్య భక్ష్యంభోజ్యంచవామతః॥ ౫౪॥
మధ్యేచాన్నంప్రతిష్ఠాప్య దక్షిణేఘృతపాయసం।
నాపవిత్రేణహస్తేన నచైకేనవినాకుశమ్॥ ౫౫॥
నాయసేనైవపాత్రేణ శ్రాద్ధేషుపరివేషయేత్।

తా॥ తానుగాని, తనభార్యగాని, కుమారుఁడుగాని, శిష్యుఁడుగాని భోజనపదార్థముల నుంచవలయును. కూరలను ముందరను భక్ష్యములు భోజ్యములను ఎడమప్రక్కను నెయ్యి పరమాన్నము కుడిప్రక్కను నడుమ అన్నము నుంచవలయును. ఒక్కహస్తముతోగాని దర్భలులేకుండా రిక్తహస్తముతోగాని, యినుపపాత్రలతోగాని శ్రాద్ధములయందు పదార్థములను వడ్డించకూడదు.

శ్లో॥ అన్నప్రశంసాసూక్తాని కర్తావాన్యోపివాచయేత్।
యదిభోక్తాన్నసూక్తాని జపేచ్ఛ్రాద్ధంవినశ్యతి॥ ౫౬॥

తా॥ అన్నసూక్తములను కర్తగాని, యితరబ్రాహ్మణులుగాని, పఠించవలయునుగాని, శ్రాద్ధభోక్తలు పఠించగూడదు. అలాపఠించినయెడల శ్రాద్ధమువ్యర్థమగును.

శ్లో॥ నజపేయుర్ద్విజామంత్రా న్భోక్తారశ్శ్రాద్ధకర్మణి।
స్వాదోస్సూక్తంజపేయుస్తే నతుయద్వామదైవ్యకమ్॥ ౫౭॥

తా॥ శ్రాద్ధభోక్తలు శ్రాద్ధమందు మంత్రములను జదువగూడదు. స్వాదుసూక్తమునుమాత్రము పఠించవలయును.

శ్లో॥ ప్రేతశ్రాద్ధేసపిండేచ నజపేదన్నసూక్తకం।
తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధే నజపేత్పితృసూక్తకమ్॥ ౫౮॥

తా॥ ప్రేతశ్రాద్ధమునందు సపిండీకరణమునందు అన్నసూక్తమును పఠింపగూడదు. తీర్థశ్రాద్ధమునందు గయాశ్రాద్ధమునందు పితృసూక్తములను పఠింపఁగూడదు.

శ్లో॥ షోడశేమాసికేచైవ తీర్థేచైవసపిండకే।
నిత్యశ్రాద్ధోదకుంభేచ పితృసూక్తానివర్జయేత్॥ ౫౯॥

తా॥ షోడశమునందు మాసికమునందు తీర్థశ్రాద్ధమునందు సపిండీకరణమునందు నిత్యశ్రాద్ధమునందు ఉదకుంభశ్రాద్ధమునందు పితృసూక్తములను విడువవలయును.

శ్లో॥ కర[illegible]రపోశానం [illegible]కిరంప క్తివారణం।
చుళికశ్చవిసర్గశ్చ మఢే తేపితృపూర్వకాః॥ ౬౦॥

తా॥ హస్తోదకము, అపోశనము, వికిరాన్నము, పఙ్క్తివారణము, చుళికము, విసర్జనము, ఈయారును పితృస్థానమునందు ముందుగా నాచరించి పిమ్మట విశ్వేదేవస్థానమునందు జేయవలయును.

శ్లో॥ చిత్రగుప్తబలిందద్యా న్ననిశిశ్రాద్ధకర్మణి।
యదికుర్యాత్సమూఢాత్మా రౌరవంనరకంవ్రజేత్॥ ౬౧॥

తా॥ రాత్రులయందు శ్రాద్ధమాచరించవలసినప్పుడు చిత్రగుప్త బలినియ్యగూడదు అజ్ఞానుడై యిచ్చినేని రౌరవమను నరకమునుబొందును.

శ్లో॥ భుంజానాన్ శ్రావయేద్విప్రాన్ రక్షోహాన్ పితృలింగకాన్।
పురాణాదీనిమంత్రాణి విష్ణుసూక్తాన్ పితృస్తుతిం॥ ౬౨॥

తా॥ భోక్తలు భుజింపుచుండగా రాక్షస పరిహారము కొఱకు పితృసూక్తములు విష్ణుసూక్తములు మంత్రములు పురాణములు మొదలగు వానిని పఠియించవలయును.

శ్లో॥ అధిశ్రవణహీనంతు శ్రాద్ధంకుర్వీతమూఢధీః।
తదన్నంచాసురైర్భుక్తం తద్రసంసురయాసమం॥ ౬౩॥

తా॥ అజ్ఞానుడై శ్రాద్ధమునందు అధిశ్రవణము పఠింపజేయకుండెనేని అట్టియన్నమును రాక్షసులు భుజియించుదురు ఆశ్రాద్ధమునందు కల్పింపబడిన రసములు కల్లుతో సమానమైనవి.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణైఃప్రోక్షయిత్వాన్నం గాయత్రీంసముదీరయేత్।
పరిషేచనమన్నస్య కారయేద్దేవపూర్వకమ్॥ ౬౪॥

తా॥ గాయత్రీమంత్రమును జదువుచు బ్రాహ్మణులన్నమును ప్రోక్షించవలయును అన్నపరిషేచనము విశ్వేదేవస్థానమునందు ముందుగా జేయవలయును.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంత్రిపుండ్రంవా లలాటేయస్యదృశ్యతే।
కర్తుశ్చైవాథభోక్తుశ్చ నిరాశాఃపితరోగతాః॥ ౬౫॥

తా॥ కర్తయొక్కగాని భోక్తయొక్కగాని ముఖమునందు ఊర్ధ్వపుండ్రముగాని త్రిపుండ్రముగాని యుండెనేని దానినిజూచి పితృదేవతలు శ్రాద్ధమును విడిచిపోవుదురు.

శ్లో॥ రంగవల్ల్యాంకృతాంరేఖాం స్కంధేమాలాంద్విజస్యచ।
లలాటేతిలకందృష్ట్వా నిరాశాఃపితరోగతాః॥ ౬౬॥

తా॥ గృహమునందు రేఖలుగా నలంకరింపఁబడిన ముగ్గును, బ్రాహ్మణులయొక్క మూపునపుష్పమాలికను ముఖమునందు అలంకారమును జూచి పితృదేవతులు ఆశవదలి కొని వెళ్ళిపోవుదురు.

శ్లో॥ తులసీబిల్వపత్రంచ రక్తపుష్పాణికేతకీం।
జాజీదర్శనమాత్రేణ నిరాశాఃపితరోగతాః॥ ౬౭॥

తా॥ తులసీదళములను మారేడుదళములను ఎఱ్ఱనిపుష్పములను మొగలిజాజిమొదలగు పుష్పములను జూచి నంతమాత్రముననే పితృదేతులాశారహితులై వెడలిపోదురు.

శ్లో॥ ఘంటానాదంవివాదంచ హుంకారంహాస్యరోదనే।
అవాచ్యవచనంశ్రుత్వా నిరాశాఃపితరోగతాః॥ ౬౮॥

తా॥ ఘంటాధ్వనిని కలహమును హుంకారముప పరిహాసవచనములను రోదనమును వచింపరాని మాటలను వినుటయును సంభవించెనేని పితృదేవతులాశారహితులై వెళ్ళిపోవుదురు.

శ్లో॥ భుక్తైయచ్ఛ్రాద్ధకృన్మర్త్యో యదిపఙ్క్త్యాద్విజన్మనాం।
సయాతినరకంఘోరం పితృభిస్సహమజ్జతి॥ ౬౯॥

తా॥ శ్రాద్ధమాచరించిన యాజమాని భోక్తలయొక్క సంపక్తిగాభుజించినయెడల వాఁడు వానిపితృదేవతులతోఁగూడ నరకమును పొందుమన్నాఁడు.

శ్లో॥ శ్రాద్ధపఙ్క్త్యాతుభుంజానో బ్రాహ్మణోబ్రాహ్మణంస్పృశేత్।
తదన్నమత్యజన్భుక్త్వా గాయత్ర్యష్టశతంజపేత్॥ ౭౦॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు పంక్తిలో బ్రాహ్మణులు భుజింపుచుండగా నొకబ్రాహ్మణుని మఱియొక బ్రాహ్మణుఁడు స్పృశించినేని యప్పుడుండినయన్నమును విడిచిపెట్టక భుజించి పిమ్మట నష్టోత్తరశతగాయత్రీజప మాచరించవలయును.

శ్లో॥ ఉచ్ఛిష్టలేపసంస్పర్శే ప్రక్షాళ్యాన్యేనవారిణా।
భోజనాంతేనరస్స్నాత్వా గాయత్రీంత్రిశతంజపేత్॥ ౭౧॥

తా॥ ఉచ్ఛిష్టపదార్థముల స్పర్శకలిగినయెడల నితరమగు జలముచే కడిగికొని భోజనానంతరము స్నానముజేసి గాయత్రీమంత్రజపము మూడువందల పర్యాయములు జేయవలయును.

శ్లో॥ అన్యోన్యోచ్ఛిష్టసంస్పర్శే స్పృష్టంపాత్రంవిసృజ్యచ।
సర్వాన్నంపూర్వవత్తిష్ట్వా భోజయేత్తుద్విజోత్తమాన్॥ ౨౨॥

తా॥ బ్రాహ్మణులు భుజియించుచుండగా నన్యోన్యముచ్ఛిష్టము కలియుచుండగా నాయుచ్ఛిష్టపాత్రమును విసర్జించి తిరిగి మఱియొక విస్తరియుంచి దానిలో పూర్వము వలెనే సమస్తపదార్థములనుంచి యాబ్రాహ్మణుని భుజింపజేయవలయును.

శ్లో॥ నిమంత్రితస్తుయచ్ఛ్రాద్ధే నశ్యేద్వావ్యాధిపీడితః।
వమేద్వాభోజనంప్రాప్తే ద్విజమన్యంతుభోజయేత్॥ ౨౩॥

తా॥ భోక్తగా నియమింపబడినవాడు మృతినొందినను లేకవానికి రోగముసంభవించినను లేక భుజింపుచుండగా నన్నము వెళ్ళిపోయినను మఱియొక బ్రాహ్మణుని పిలచి శ్రాద్ధమాచరింపవలెను.

శ్లో॥ ద్విజాలాభేతుజ్వలనే హువేదితియమోబ్రవీత్॥ ౨౪॥

తా॥ బ్రాహ్మణుఁడు దొరకని పక్షమున నగ్నిహోత్రములో హోమము జేయవలయునని యముఁడుచెప్పెను.

శ్లో॥ నిమంత్రితస్యవిప్రస్య భోజనేముఖనిస్సృతే।
తతోనలంసమాధాయ సర్పిషాచరుణాపివా॥ ౨౫॥
ప్రాణాదిపంచభిర్మంత్రైర్హ్వావేద్ద్వాత్రింశసంఖ్యయా।

తా॥ నియమింపబడిన బ్రాహ్మణుఁడు వమనమును జేసికొనిన యెడల నగ్నిహోత్రమును స్థాపించి చరువునెయ్యి మొదలగువానితో హోమముజేసి పిమ్మట ప్రాణాది అయిదుమంత్రములచే ముప్పదిరెండుపర్యాయములు హోమమును జేయవలయును.

శ్లో॥ అకృతేపిండదానేతు భుంజానోబ్రాహ్మణోవమేత్।
పునఃపాకాత్తుకర్తవ్యం పిండదానంయథావిధి॥ ౨౬॥

తా॥ బ్రాహ్మణుఁడు భుజియించుచుండగా పిండప్రదానము గావింపకమునుపు అన్నమును వెళ్ళబోసికొనిన యెడల తిరిగిపాకముగావించి పిండప్రదానమును యథావిధిగా జేయవలయును.

శ్లో॥ అకృతేపిండదానేపి పితాయదివమేత్తదా।
పునఃపాకంప్రకుర్వీత శ్రాద్ధంకుర్యాద్యథావిధి॥ ౨౭॥

తా॥ పిండప్రదానము జేయకపూర్వము పితృస్థానమందుండిన శ్రోత్రకు వమనము సంభవించినయెడల తిరిగిపాకముజేసి యధావిధిగా శ్రాద్ధమాచరింపవలయును.

శ్లో॥ పిత్రర్థానాంత్రయాణాంచ పితాచవమతేయది।
తద్దినేచోపవాసశ్చ పునశ్శ్రాద్ధంపరేహని॥ ౭౮॥

తా॥ పితృస్థానమునందు నియమింపబడిన ముగ్గురిలో తండ్రికిగా నియమింపబడిన బ్రాహ్మణుఁడు వమనముజేసికొనిన యెడల నాదినమందు కర్తయుపవాసముండి మరు నాడు యథావిధిగా శ్రాద్ధమాచరింపవలయును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధవిఘ్నేద్విజాతీనా మామశ్రాద్ధంప్రకీర్తితం।
అమావాస్యాదినియతం మాససంవత్సరాదృతే॥ ౭౯॥

తా॥ శ్రాద్ధమునకు విఘ్నము సంభవించినప్పుడు ఆమశ్రాద్ధము జేయవచ్చును విఘ్నముసంభవించి తిరిగి పెట్టవలసివచ్చినప్పుడు అమావాస్యమాసము సంవత్సరము మొదలగు నియమములేవియులేవు.

శ్లో॥ సంక్రాంతిషువ్యతీపాతే యుగమన్వష్టకాసుచ।
పితాచేద్వమతేదర్శే పునశ్శ్రాద్ధంనకారయేత్॥ ౮౦॥

తా॥ సంక్రాంతి శ్రాద్ధములయందు వ్యతీపాతాది శ్రాద్ధములయందు యుగాది శ్రాద్ధములయందు మన్వాదులయందు దర్శాదులయందు నీమొదలగు శ్రాద్ధములందు పితృస్థానమునందు నియమింపబడిన బ్రాహ్మణుఁడు వమనమును చేసికొనిన యెడల తిరిగి శ్రాద్ధమాచరింప నక్కరలేదు.

శ్లో॥ పితామహాదిర్దేవానాం బ్రాహ్మణోవమతేయది।
సర్వమన్నంసమాదాయ హుంవేదగ్నౌతులౌకికే॥ ౮౧॥
ప్రాణాదిపంచభిర్మంత్రైః కబళానాంప్రమాణతః।
ద్వాత్రింశదాహుతీర్హుత్వా శిష్టంకర్మసమాపయేత్॥ ౮౨॥

తా॥ పితామహప్రపితామహులస్థానమునందు నిమంత్రితులు విశ్వేదేవస్థానమునందు నిమంత్రితులు అగు బ్రాహ్మణులలో నెవరైనను వమనము జేసికొనిన యెడల ఆయన్నము నంతయుతీసి లౌకికాగ్నియందు 'ప్రాణాయస్వాహా' అనునది మొదలగు నయిదు మంత్రములచే మనము భుజియించెడు కబళములపరిమితిగా ముప్పదిరెండు యా హుతులనుజేసి మిగిలినకర్మను సమాప్తిని పొందించవలెను.

శ్లో॥ వికిరంభువిదాతవ్య ముచ్ఛిష్టేభ్యష్షడంగుళమ్॥ ౮౩॥

తా॥ [illegible]న్నము నుచ్ఛిష్టపాత్రల సమీపమునందు ఆరంగుళముల [illegible]మితి నుంచవలయును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధేషువికిరందత్వా యోనాచామేన్మతిభ్రమాత్।
పితరస్తస్యషణ్మాసం భవంత్యుచ్ఛిష్టభాజనాః॥ ౬౪॥

తా॥ ఎవరు శ్రాద్ధమునందు వికిరాన్నమునుంచి యాచమనమునుజేయక మరచిపోవునో వానియొక్క పితృదేవతులారు మాసములపర్యంత ముచ్ఛిష్టమును భుజియించువారగుదురు.

శ్లో॥ ఉత్తరాచమనాత్పూర్వం పిండదానంభవేదిహ।
పశ్చాద్వాపిభవంత్యన్యే కేచిద్గృహ్యావిదోజనాః॥ ౬౫॥

తా॥ భోక్తలు భుజియించి యుత్తరాచమనముజేయక పూర్వమే పిండప్రదానము జేయవలయునని కొందరు నుత్తరాచమనమయిన పిమ్మట పిండప్రదానము జేయవలయునని మరికొందరు గృహ్యసూత్రవేత్తలును జెప్పిరి.

శ్లో॥ పాత్రాణాంబాహుమాత్రేణ పిండదానంవిధీయతే॥ ౬౬॥

తా॥ బ్రాహ్మణ భుక్తపాత్రలకు చేతెడుదూరముగా పిండప్రదానము జేయవలయును.

శ్లో॥ మాషాన్నంపాయసాన్నంచ భక్ష్యంభోజ్యాదికంచయత్।
యద్యద్భుక్తంద్విజైశ్శ్రాద్ధే సర్వంపిండార్థముద్ధరేత్॥ ౬౭॥

తా॥ అన్నము గారెలు పరమాన్నము మరియు భక్ష్యములు భోజ్యములు మొదలగునవి భోక్తలచే భుజియింపబడిన వనగా శ్రాద్ధపాకపదార్థములన్నియు పిండముల నిమిత్తమైయుంచవలయును.

శ్లో॥ మాషాస్సర్వత్రవైగ్రాహ్యా దైవేపిత్ర్యేచకర్మణి।
పితృపిండేనచగ్రాహ్యా ఇత్యేవంకౌశికోబ్రవీత్॥ ౬౮॥

తా॥ దేవకర్మలయందు పితృకర్మలయందును మినుములుపయోగించవలయును పితృపిండమునందు మినుముకలియగూడదని కౌశికుడను మునీశ్వరుఁడుచెప్పెను.

శ్లో॥ ఏకోద్దిష్టేసపిండేచ కపిత్థస్యప్రమాణతః।
నారికేళసమంకుర్యా త్తృప్త్యబ్దేమాసికేపిచ। ౬౯॥
సంక్రాంతౌగ్రహణేచైవ కుక్కుటాండంప్రశస్యతే।
తీర్థేమహాలయశ్రాద్ధే గయాయామష్టకాసుచ॥ ౭౦॥

ఆమలకై ర్యఃఫలై స్సామ్యం పిండదానేవిధీయతే।
ప్రమాణహీనంయత్పిండం తత్పిండంనిష్ఫలంభవేత్॥ ౯౧॥

తా॥ ఏకోద్దిష్టము సపిండీకరణములయందు వెలగపండంత పరిమితిగల పిండములను, ప్రత్యాబ్దికమూసికములయందు కొబ్బరికాయంతపరిమితిగల పిండములను, సంక్రాంతులయందు గ్రహణములయందు కోడిగ్రుడ్డు పరిమితిగల పిండములను, తీర్థశ్రాద్ధము మహాలయశ్రాద్ధము గయాశ్రాద్ధము మన్వాదులయందును, ఉసిరికాయ పరిమితిగల పిండములను జేయవలయును. దేనికెంతపరిమితిచెప్పెనో యావిధముగా పిండములుండనియెడల యాపిండములు వ్యర్థములేయగును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధేవస్త్రాదికంచైవ విప్రేభ్యోదీయతేతథా।
పిండేభ్యోపితథాదద్యా దన్యథానిష్ఫలంభవేత్॥ ౯౨॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు బ్రాహ్మణులకు వస్త్రములు మొదలగునేవి యిచ్చిరోవాని నన్నియును పిండములయందుకూడ నుంచవలయును అలాయుంచని పక్షమున నాశ్రాద్ధమువ్యర్థమగును.

శ్లో॥ మార్జాలమూషకస్పర్శే పిండేచద్విదలీకృతే।
పునఃపిండః ప్రదాతవ్య స్తేనపాకేనతత్క్షణాత్॥ ౯3॥

తా॥ పిండమును పిల్లి యెలుక మొదలగునవి స్పృశించినను లేక పిండమువిడిపోయినను తిరిగి శీఘ్రముగా నాపాకములో పదార్థముతోనే పిండమునుజేసి పూర్తినొందించవలయును.

శ్లో॥ పాత్రాణిచాలయేచ్ఛ్రాద్ధే స్వయంశిష్యోథవాసుతః।
స్త్రీభిర్నచాల్యాద్బాలేన నాన్యజాత్యాకథంచన॥ ౯౪॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందుభోక్తలపాత్రలనుతానుగాని, శిష్యుడుగాని, కుమారుడుగాని తీసివేయవలయును స్త్రీలుగాని బాలురుగాని మరియొకవంశమునందు బుట్టినవారుగాని తీసివేయగూడదు.

శ్లో॥ అచాలయిత్వాపాత్రాణి స్వస్తికుర్వంతియేద్విజాః।
నిరాశాఃపితరస్తస్య శప్త్వాయాంతిపరాంగతిం॥ ౯౫॥

తా॥ ఉచ్ఛిష్టపాత్రలను తీసివేయక యేబ్రాహ్మణులైనను స్వస్తిచెప్పిరేని వారియొక్క పితృదేవతలా యజమానునిశపించి ఆశాశూన్యులై వెళ్లుదురు.

శ్లో॥ గ్రన్యాద్గోజవిప్రేభ్యో జలేనైవతునిక్షిపేత్।
వికిరంతుద్విజోచ్ఛిష్టం భూమావాఖాత్వాతునిక్షిపేత్॥ ౯౬॥

తా॥ వికిరపిండమును బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమును గోవులకు మేకలకు యితరులకు నియ్యగూడదు జలమునందుంచ గూడదు భూమియందు గొయ్యిత్రవ్వి దానిలోనుంచి పూడ్చవలయును.

శ్లో॥ పిండాంస్తుగోజవిప్రేభ్యో దద్యాదగ్నౌజలేపివా।
ప్రక్షిపేదప్సువిప్రేషు ద్విజోచ్ఛిష్టంనిమార్జయేత్॥ ౯౭॥

తా॥ పిండములను గోవులకు మేకలకు బ్రాహ్మణులకు పెట్టవచ్చును జలములోనైన నుంచవచ్చును బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమును తీసివేసి బాగుచేయవలయును.

శ్లో॥ అవశిష్టంతుయత్కించి దర్ఘ్యపాత్రస్థితంజలం।
పిండానాంపురతస్సించే దోంస్వధోచ్యతామిత్యథ॥ ౯౮॥

తా॥ అర్ఘ్యపాత్రలయందున్న జలము మొదలగునవియేమైనను కొంచముమిగిలియున్న యెడల పిండముల ముందరను “ఓంస్వధోచ్యతాం” అని యుచ్చరించి విడువలయును.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణేభ్యోక్షతాః శస్తా నాశీర్వచనసంయుతాః।
ధారయేచ్ఛిరసిసర్వ స్యశ్రాద్ధేనప్రేతకర్మసు॥ ౯౯॥

తా॥ బ్రాహ్మణులచే నాశీర్వచనముజేసి యియ్యబడినశ్రేష్ఠములగునాయక్షతలను ఆబ్దికములో నందరును శిరస్సునధరింపవచ్చును. ప్రేతకర్మలయందు యజమానిగాక మిగిలినవారు ధరింపఁగూడదు.

శ్లో॥ పితృప్రసాదతోలబ్ధ్వా సంగృహ్యాస్వయమక్షతాః।
ధారయేచ్ఛిరసిస్వస్య స్వగోత్రస్యాభివృద్ధయే॥ ౧౦౦॥

తా॥ పితృదేవతల యనుగ్రహమునుబొంది వారివలన నక్షతలను గ్రహించి తనవంశము వృద్ధికొఱకు తాను శిరస్సున ధరించవలయును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధంకృత్వాతుయోవిప్రో నభుఙ్క్తేచకదాచన।
దేవాహవ్యంనగృహ్ణంతి కవ్యానిపితరస్తథా॥ ౧౦౧॥

తా॥ ఏబ్రాహ్మణుఁడైనను శ్రాద్ధమాచరించి యెప్పుడును భుజింప కుండునో యాశ్రాద్ధమునందియ్యఁబడిన హవ్యమును దేవతలు గ్రహింపరు. కవ్యమును పితృదేవతలును గ్రహింపరు.

ప్రత్యాబ్దికే నిత్యతర్పణవిధిః,

శ్లో॥ పిత్రోఃప్రత్యాబ్దికేప్రాప్తే తర్పణంతుకథంభవేత్ ।
జలేనైవప్రకుర్వీత నివృత్తేపితృకర్మణి॥ ౧॥
శ్రాద్ధంకృత్వాతువిధివ ద్వైశ్వదేవాదికంతతః।
బ్రహ్మయజ్ఞంతతఃకుర్యా త్తర్పణంతుతిలైర్వినా॥ ౨॥

తా॥ తల్లిదండ్రుల యాబ్దికదినమునందు నిత్యతర్పణమేరీతిగా జేయవలయుననఁగా? యథావిధిగా శ్రాద్ధమునాచరించి యనంతరము బ్రహ్మయజ్ఞము వైశ్వదేవము మొదలగునవి యాచరించి పిమ్మట తిలలులేకుండా యుదకముతోనే నిత్యతర్పణము జేయవలయును.

శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణవిధిః.

శ్లో॥ తతఃపరేహ్ని కుర్వీత తర్పణంపురుషస్సుధీః ।
తచ్ఛేషైస్తిలదర్భైస్తు ప్రాతస్స్నాత్వామృతైర్జలైః॥ ౧॥
పితౄంశ్చైవాథ సంతర్ప్యపశ్చాత్సంధ్యాదికాఃక్రియాః॥ ౨॥

తా॥ ఆమరునాడు విద్వాంసుండగు నాయజమాని శుద్ధోదకములచే స్నానముజేసి క్రిందటిదినమున శ్రాద్ధమాచరించగా మిగిలిన తిలలు దర్భలు మొదలగువానిని తీసికొని ప్రాతఃకాలంబున శుద్ధోదకములచే పితృదేవతులను తృప్తినొందించి పిమ్మట సంధ్యామొదలగు క్రియలనాచరింపవలయును.

శ్లో॥ తర్పణంత్వమృతం ప్రాతఃద్వితీయేప్రహరేపయః ।
తృతీయేజలమిత్యాహుశ్చతుర్థేరుధిరంభవేత్ ॥ 3॥

తా॥ ప్రాతఃకాలంబున తర్పణముజేసినయెడల యాజలముఅమృతముగాను రెండవజామునందుజేసిన పాలుతో సమానమైనదిగాను మూడవజామునందుజేసిన జలముగాను నాల్గవజామునందుజేసిన రక్తముతో సమానముగాను చెప్పిరి.

శ్లో॥ యస్తుతర్పయతేప్రాతః కృత్వాశ్రాద్ధంపరేహని ।
పితరస్తుష్టిమాయాంతి నచకుప్యంతివైధృవమ్॥ ౪॥

తా॥ పూర్వదినమందు శ్రాద్ధముపెట్టి మరునాడుదయమున నెవడు శ్రాద్ధాంగతర్పణముజేయునో వానిపితృదేవతులు కోపములేనివారలై సంతోషమును

ప్రత్యాబ్దికే నిత్యతర్పణవిధిః,

శ్లో॥ పిత్రోః ప్రత్యాబ్దికే ప్రాప్తే తర్పణంతు కథం భవేత్ ।
జలేనైవ ప్రకుర్వీత నివృత్తే పితృకర్మణి॥
శ్రాద్ధం కృత్వాతు విధివ ద్వైశ్వదేవాదికం తతః।
బ్రహ్మయజ్ఞం తతః కుర్యా త్తర్పణంతు తిలైర్వినా॥

తా॥ తల్లిదండ్రుల యాబ్దికదినమునందు నిత్యతర్పణ మేరీతిగా జేయవలయుననగా యథావిధిగా శ్రాద్ధము నాచరించి యనంతరము బ్రహ్మయజ్ఞము వైశ్వదేవము మొదలగునవి యాచరించి పిమ్మట తిలలు లేకుండా యుదకములోనే నిత్యతర్పణము జేయవలయును

శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణవిధిః.

శ్లో॥ తతః పరేహ్ని కుర్వీత తర్పణం పురుషస్సుధీః ।
తచ్ఛేషై స్తిలదర్భై స్తు ప్రాతస్స్నాత్వామృతైర్జలైః॥ ౧
పితౄంశ్చైవాథ సంతర్ప్య పశ్చాత్సంధ్యాదికాః క్రియాః॥ ౨

తా॥ ఆమరునాడు విద్వాంసుండగు నాయజమాని శుద్ధోదకములచే స్నానముచేసి క్రిందటిదినమున శ్రాద్ధమాచరించగా మిగిలిన తిలలు దర్భలు మొదలగువానిని తీసికొని ప్రాతఃకాలంబున శుద్ధోదకములచే పితృదేవతులను తృప్తిపొందించి పిమ్మట సంధ్యా మొదలగు క్రియుల నాచరింపవలయును,

శ్లో॥ తర్పణంత్వమృతం ప్రాతః ద్వితీయే ప్రహరే పయః ।
తృతీయే జలమిత్యాహు శ్చతుర్థే రుధిరం భవేత్ ॥ ౩

తా॥ ప్రాతఃకాలంబున తర్పణము జేసినయెడల యాజలము అమృతముగాను రెండవజామునందు జేసిన పాలుతో సమానమైనదిగాను మూడవజామునందు జేసిన జలముగాను నాల్గవజామునందు జేసిన రక్తముతో సమానముగాను చెప్పిరి.

శ్లో॥ యస్తు తర్పయతే ప్రాతః కృత్వా శ్రాద్ధం పరేహని।
పితరస్తృప్తిమాయాంతి నచకుప్యంతి వై ధ్రువమ్॥

తా॥ పూర్వదినమందు శ్రాద్ధము పెట్టి మరునాడుదయమున నెవరు తర్పణము జేయుదురో వాని పితృదేవతలు [illegible] లేనివారలై సంతోషమును

శ్లో॥ పరేద్యుశ్శ్రాద్ధకృన్మర్త్యోయోన తర్పయతేపితౄన్ ।
అతృప్తాఃపితరస్తస్య శాపందత్వాౖవ్రజంతిచ॥ ౫॥

తా॥ ఏమనుష్యుఁడు శ్రాద్ధమును బెట్టుకొని మరునాఁడుదయమున పితృదేవతలకు తర్పణమును జేయఁడో వాని పితృదేవతలు సంతోషింపకవానికి శాపమిచ్చి వెళ్ళిపోదురు.

శ్లో॥ శ్రాద్ధాంగతర్పణంకుర్యాత్సతిలంతుపరేహని ।
పిత్రోర్విషయమేవస్యాన్న చాన్యవిషయోభవేత్॥ ౬॥

తా॥ మరునాఁడుదయమున తిలసహితముగా శ్రాద్ధాంగతర్పణముజేయుట తల్లిదండ్రులవిషయముగాని యితరులవిషయముగాదు.

శ్లో॥ జీవమానఃపితాయస్య మాతాయదివిపద్యతే ।
మాతుశ్శ్రాద్ధంసుతః కుర్యాన్నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్॥ ౭॥
శ్రాద్ధాంగతర్పణం మాతుస్తద్దినేవాపరేహని ।
సజీవపితృకః కుర్యాదిత్యుద్దాలకోబ్రవీత్॥ ౮॥

తా॥ ఎవనికి తండ్రిబ్రతికియుండఁగా తల్లి మృతినొందెనో వాఁడు తల్లియాబ్దికమును పెట్టి తిలతర్పణమును మానవలయును. తల్లియొక్క శ్రాద్ధాంగతర్పణము తండ్రిబ్రతికియుండఁగా నాబ్దికదినంబునగాని మరునాఁడుగాని యెప్పుడునుచేయఁగూడదని యుద్దాలకమునీశ్వరుఁడుచెప్పెను.

అయ్యా, మఱియొక విషయము వ్రాయుచున్నాఁడను మాతాపితరుల శ్రాద్ధదినములందు బ్రహ్మయజ్ఞ నిత్యపితృతర్పణములను శ్రాద్ధపూర్వమునందే కొందఱును పరమందుఁగొందఱును నాచరింపుచున్నారు. వానిలోసమీచీన మేదనిశోధింపఁగా శాఖాభేదములచేత ఆచారభేదములు కలవు.

శ్లో॥ ఆద్యాన్నైమిత్తికం కుర్యాత్పశ్చాన్నిత్యంసమాచరేత్॥

అను ప్రమాణము ననుసరించి ఋక్శాఖవారు శ్రాద్ధానంతరమే బ్రహ్మయజ్ఞనిత్యతర్పణములు జరిగించుటయును యజుశ్శాఖవారు శ్రాద్ధపూర్వమునందే యాచరించుటయుఁ గలుగుచున్నది.

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః. చ॥ ల॥ తం - నా - త - సీ.

శుద్ధపత్రిక.

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩	౨౦	సోమం	స్తోమ
,,	౨౧	దేవతా	దేవతాః
౪	౪	ఈర్వ్యేం	ఈశ్వ్యేం
,,	౧౬	హోమ	హోము
౫	౬	అర్య	అర్ఘ్య
,,	౮	తాస్యం	తావ్యం
,,	౨౧	శ్చచయ	శ్చచయ
,,	౨౩	చస్తు	చస్తు
,,	,,	స్తవ	స్తవ
,,	,,	తన	తన
౬	౨	శుద్ధై	శుద్ధై
,,	౪	రయం	రయిం
,,	౧౦	స్వస్త్యై	స్వస్త్యై
,,	,,	వరుణ	వరుణ
౧౦	౯	సంపనె	సంపన్ని
౧౧	౧౭	మహార్యో	మహార్యు
౧౫	౧౪	హ్యాస	హ్యాస
,,	౧౮	ష్ఫుభా	ష్ఫుభః
,,	,,	తీహి	తీహా
,,	౨౧	చర	చర
౧౬	౯	యవా	యవా
,,	౧౧	తుర్వ	త్రోవ
,,	౧౬	స్వాధో	స్వాదో
,,	౨౦	మస్తు	స్తుమ్య
౧౭	౪	ఇమె	ఇమె
,,	౧౩	మాన	మ్మాన
౨౦	౧౧	విష్ణు	విష్ణు
,,	౧౩	శర్మా	శర్మ
,,	౨౪	నేహా	నేహా
౨౧	౨	ఉచ	ఉచ
౨౩	౧౫	స్వేంద్ర	స్వేంద్ర
౨౪	౧౫	త్మస్వాత్	త్వస్మాత్
,,	౨౨	చత	చత్వా
౨౬	౬	ప్రత్యేత	ప్రత్యేత్య
౨౮	౬	సమి	సమి
,,	౨౧	యాంచితా	[illegible]
,,	౨౨	రశ్చ	యాచితారశ్చ
౩౦	౭	సేత్	సేత్ అ
,,	,,	వా అ	వా
,,	౮	స్వాధ్య	స్వాధ్వ
,,	౧౪	శ్యైస్థా	శ్యైస్థా

౩౧ పుట మొదలు ౫౨ పుటవఱకు ఋగ్వేదాబ్దికప్రయోగః అని యుండెను. అచ్చోట అధిశ్రవణమని గ్రహించవలెను,

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩౨	౭	తమ	తమ
౩౩	౧౧	త్రవః	త్రస్తః

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
,,	౧౩	రక్షుస	రక్షుస్స
౩౪	౧౩	అస్య	అస్య
౩౫	౨	న్ధ్రిహాో	న్ద్రిహాో
,,	౧౪	పతం	పతంత్తం
౩౬	౩	ఏత	ఏ
౩౮	౧౩	మిష్మో	మిష్టో
,,	,,	యయ	యాయ
,,	౨౦	వీయ	వీయ
౪౦	౧౦	విష్ణు	విష్ణ
,,	౧౨	మగ్నిః	మగ్నిం
,,	౧౪	థిష్మం	థిష్టం
౪౧	౭	ధువా	ధ్రువా
,,	౧౫	నిశి	నిశి
,,	౨౦	మన్యు	మన్న్యు
౪౨	౧౧	రంత	రంత
౪౩	౧౭	భ_వ	భవ
,,	౧౯	శశు	శుశు
,	౨౦	మానో	మాన్నో
౪౪	౩	హాసో	హాస్తో
౪౫	౩	వానం	హానం
,,	౫	పర	ప్ర
౪౬	౮	దైవ్యాః	దైవ్యా
,,	౧౦	తేణ్య	తేణ్య
౪౭	౬	పంచ	పంచ
,,	౧౭	నిష్త్తో	నిష్త్తా
,,	౧౯	పిత్ర	పిత్వ
౪౮	౩	త్త్వధి	త్త్వధి
౫౦	౧౪	ద్రస్త్యం	స్త్యం
,	౧౬	మాధ్యం	మాద్యం
౫౧	౮	మాశ	మాశి
,,	,,	త్తధ్య	త్తద్య
౫౨	౧౬	విష్ణో	విష్ణా
,,	౧౮	విశ్వధ	విశ్వధ
౬౦	౧౪	ద్వాభ్యా	ద్వాభ్యా
౬౪	౨౪	షోష	షోడ
౬౭	౨	ఉచ్ఛిష్మో	ఉచ్ఛిష్ట
౬౯	౩౦	కాషు	కాసు
౭౦	౧౬	నత	నతత
,,	౨౧	కథం	కదా
౭౨	౧౫	తురు	చేతురు

10054